

Een jaar werken aan de agenda
Huisvesting Kwetsbare Groepen 2021-2022
Drechtsteden en Alblasserwaard

Voorwoord 3

1 Wat is de agenda? 4

Over de agenda Huisvesting Kwetsbare Groepen 2021-2022 5

“Samen zijn we succesvoller”, Corine Verver, wethouder Papendrecht en Tinka van Rood, bestuurder Trivire 6

Programmteam: organisator, aanjager en bewaker van de agenda 8

2 Nieuwe woonzorgproducten: bewoners en begeleiders aan het woord 11

Woontrainingsproject voor jongeren: bouwen aan een ‘gewoon’ leven 12

Housing First: andere aanpak voor dakloze mensen met meervoudige problemen 14

Kleinschalige tussenvoorziening: tussenstap tussen intra- en extramuraal 16

Flexwoningen: flexibele schil om uitstroom opvang op gang te houden 18

Woonzorgvoorziening voor multiproblematiek: Rust vinden in Domus Dordrecht 20

Skæve Huse: Vrijstaande woonunits buitenaf 22

In gesprek over zorguitdagingen op langere termijn, Gert-Jan Freeke, regiodirecteur Leger des Heils en Marco de Bruin, bestuurder Yulius 24

3 Aan de slag: resultaten regionaal 26

Regionale afspraken over financiering van de agenda HKG 27

Contingent afspraak: Jaarlijks 50 woningen voor uitstroom kwetsbare groepen 28

Route (beschermd) thuis in de wijk: heldere afspraken voor succesvolle doorstroming 29

Uitstroomroutes Huisvesting Kwetsbare Groepen zelfstandig Wonen 30

Alle gemeenten doen mee, ondanks de verschillen, Peter Heijkoop, wethouder Dordrecht en Arjan Kraijo, wethouder Alblasterdam 31

Buurtcontact is nodig én steun van professionals, Erwin Zwijnenburg, bestuurder Woonkracht10 en Ronald de Meij, wethouder Zwijndrecht 33

4 Aan de slag: resultaten lokaal 35

Projectgroep Alblasterdam: Locatieonderzoek belangrijke eerste stap 36

Projectgroep Dordrecht: Kansen optimaal benutten 38

Effectieve Gorkumse samenwerking: Snel samen schakelen 40

Hardinxveld-Giessendam: Focus op preventie 42

Hendrik-Ido-Ambacht: Nauw samenwerken maakt creatiever 44

Projectgroep Molenlanden: Zoektocht in landelijke gemeente 46

Projectgroep Papendrecht: Goede samenwerking en krachtenbundeling 48

Aanpak Sliedrecht: Aandacht voor draagkracht rond woonzorgvoorzieningen 50

Projectgroep Zwijndrecht: Een woning trekt problemen op andere gebieden recht 52

Voorwoord

Iedereen een eigen huis, ook als je kwetsbaar bent door psychische of verstandelijke beperkingen. Dat is de visie die de samenwerkende partijen aanhangen in de regio's Drechtsteden en Alblasserwaard. In de agenda Huisvesting Kwetsbare Groepen 2021-2022 hebben gemeenten, woningcorporaties en zorgaanbieders voor elkaar maar ook voor de buitenwereld opgeschreven wat zij willen doen. In dit jaarboek geven de samenwerkingspartners een terugblik op hun activiteiten in het afgelopen jaar. Veel is gelukt, maar er zijn ook nog hobbels te nemen. Dit jaarboek is bedoeld voor iedereen die meewerkt aan het onder dak brengen van mensen die, vaak tijdelijk, onze begeleiding en ondersteuning nodig hebben. Vier je succes, is de stelregel, en laat dit succes ons inspireren voor nog meer resultaat in 2022!

Peter Heijkoop,
voorzitter Bestuurlijke Tafel BW&O en regiegroep agenda HKG. ●

1 Wat is de agenda?

Over de agenda Huisvesting Kwetsbare Groepen 2021-2022

Samen zorgen dat mensen met een psychische kwetsbaarheid, verstandelijke beperking, verslaving of psychosociale problemen zoveel en zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen. Dat is wat we in de regio's Drechtsteden en Alblasserwaard willen. Al sinds 2016 werken wij, zorgaanbieders, gemeenten en woningcorporaties samen aan deze belangrijke opgave. Deze samenwerking heeft tot mooie eerste resultaten en woonzorgproducten geleid, zoals de Route Thuis in de wijk, Housing First en Skaeve Huse. In de agenda Huisvesting Kwetsbare Groepen 2021-2022 (agenda HKG 2021-2022) staan de ambities voor 2021 en 2022.

Per 1 januari 2022¹ worden álle gemeenten verantwoordelijk om kwetsbare groepen passende arrangementen te bieden. Op dit moment valt een deel van de dak- en thuislozen en de bewoners uit instellingen tussen wal en schip. Deze mensen willen en kunnen zelfstandig wonen, mits zij voldoende begeleiding en ondersteuning krijgen. Daarom formuleert deze agenda welke passende, duurzame alternatieve woonzorgvoorzieningen nodig zijn in het regionale aanbod.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/12/18/beschermd-wonen-wordt-vanaf-1-januari-2022-taak-van-elke-gemeente>

In onze regio hebben we gekozen voor een regionale aanpak. Aan de ene kant omdat het Rijk per 2022 enige vorm van samenwerking eist. Aan de andere kant omdat het niet doelmatig is om in alle gemeenten een dekkend intramurale infrastructuur te hebben. Als gemeenten nemen we ieder een deel van de opgave voor onze rekening en vullen we elkaar aan. Dit brengt een recht en een plicht met zich mee: het recht om gebruik te maken van voorzieningen in buurgemeenten en de plicht om zelf je faire deel te leveren. In de agenda HKG 2021-2022 staat hoe we dit willen doen.

De concrete doelen, kwantitatief en kwalitatief

Het doel van deze agenda is om jaarlijks 135 tot 145 mensen vanuit instellingen te laten verhuizen naar een zelfstandige woning. Dit getal is een schatting van wat nodig is. Vanaf 2021 bepalen we aan de hand van de feitelijke verhuizingen naar een zelfstandige woning in hoeverre deze schatting klopt.

Verder willen we de uitstroom van mensen met een kwetsbaarheid zoveel mogelijk in goede banen leiden door te zorgen voor de juiste begeleiding en woonvorm, mét oog voor de leefbaarheid en veiligheid in buurten en wijken. Daarom zetten we enerzijds in op goede samenwerkingsafspraken en anderzijds op de ontwikkeling van nieuwe woonzorgproducten die ook een plek in de wijk moeten krijgen.

Concreet willen we de volgende woonzorgproducten ontwikkelen of uitbreiden:

- Jaarlijks 25 plaatsen Housing First
- 80 Tijdelijk woningen
- 30 Woontrainingunits voor jongeren
- 12 Skaeve Huse units
- Eén regionale terugval of time-out voorziening met 6 tot 12 plaatsen
- Eén intramurale woonvoorziening triple problematiek met 20 plaatsen
- 24 woningen in kleinschalige woontussenvoorzieningen.

Samenwerking is nodig

Om dit alles voor elkaar te krijgen, is samenwerking nodig. Alleen gezamenlijk kan je de opgave dragen. De ambitie is groot, de ervaring leert dat we op de weg ernaar toe ongetwijfeld de nodige voetangels en klemmen tegenkomen. Maar het is belangrijk dat we dit doen. Met elkaar kunnen we het verschil maken voor mensen voor wie het niet altijd even vanzelfsprekend is een (t)huis in de wijk of woongroep te hebben. Een eigen huis in een gewone woonwijk is voor velen van hen de basis voor een nieuwe, stabielere toekomst. Iedereen verdient een plek in de maatschappij!

Links: Tinka van Rood, rechts Corine Verver

“Samen zijn we succesvoller”

“We zijn allebei trots op wat we gezamenlijk met de agenda Huisvesting kwetsbare groepen tot stand brengen. We boeken resultaat. Het is absoluut niet makkelijk. Maar we dóen het wel!” Vol enthousiasme benoemen Tinka van Rood, bestuurder van woningcorporatie Trivire, en Corine Verver, wethouder in Papendrecht, het belang en de eerste successen van de agenda. En gaan ze in op een belangrijk knelpunt waarmee we te maken hebben: de krapte op de woningmarkt.

“Waarom het zo belangrijk is wat we aan het doen zijn?”, begint Tinka. “Omdat de opgave die er ligt zo complex is. Je kunt het niet alleen. Het mooie aan de agenda HKG is dat gemeenten, corporaties en zorginstellingen samen hebben geformuleerd wat regionaal nodig is én wat ieder lokaal kan bijdragen. Ieder legt een puzzelstukje. Niet alleen in het vastgoed, maar ook in wat verder nodig is aan zorg, voor de persoon zelf en voor de omgeving. En we kijken ook: hoe verdelen we dan

het geld.” “Je kan dit absoluut niet op gemeentelijke schaal doen”, beaamt Corine. “De woon- en voorzieningenanalyse heeft de grote omvang van de opgave goed zichtbaar gemaakt. Waarbij ik graag wil benadrukken dat het niet gaat om een stenen opgave, maar om mensen. Mensen die we huisvesting willen bieden die past bij wat ze nodig hebben en wat ze aankunnen. Een plek waar ze mogen zijn wie ze zijn. Daarom doen we dit.”

Duurzaam huisvesten en effectief werken

Die passendheid is volgens de twee bestuurders erg belangrijk. Een woning of woonvorm die aansluit op iemands mogelijkheden, in een buurt met voldoende draagvlak en draagkracht en met inzet van de juiste hoeveelheid zorg of begeleiding. Dat is kosteneffectief en maakt de kans op succes het grootst. Mensen op deze manier duurzaam huisvesten, is des te belangrijker bij de huidige krapte op de woningmarkt. De samenwerking via de agenda HKG is hierin helpend, vinden beide bestuurders. Tinka: “Doordat we samenwerken, kunnen we vooraf goed bepalen waar voldoende draagvlak is en wat er aan begeleiding nodig is. Zo maken we het risico van terugval zo klein mogelijk. →

Ook draagt de samenwerking eraan bij dat we effectiever werken. Een concreet resultaat van de agenda HKG is bijvoorbeeld de inbox: een centraal punt waar alle verzoeken voor woonvoorzieningen voor de huisvesting van kwetsbare groepen worden gemeld. Dit heeft heel goed gewerkt voor de afstemming van de inzet van partijen en de spreiding over de regio. Of neem de kenniscolleges. Bij toerbeurt vertellen gemeenten, corporaties en zorginstellingen waar ze tegenaan lopen en waar de partners hen kunnen ondersteunen. Dat leidt tot meer onderling begrip en inzicht waardoor je effectiever kunt handelen en elkaar kunt versterken.”

Elkaar inspireren en kennis delen

Dat brengt Corine en Tinka bij de in hun ogen belangrijkste aspecten van de agenda: professionals met elkaar verbinden, elkaar inspireren en kennis delen. “Partijen hebben elkaars wereld veel beter leren kennen”, stelt Corine. “Daardoor is er meer onderling begrip en dat is heel waardevol. Tussen partijen, maar ook binnen een gemeente kunnen er spanningsvelden zijn. Bijvoorbeeld omdat belangen tussen wonen en zorg verschillen. Dat geldt ook regionaal, onder andere omdat sommige gemeenten meer sociale woningbouw hebben dan andere. Maar voor deze urgente regionale opgave hebben we elkaar nodig. Dat besef heb ik in de afgelopen drie jaar zien groeien. We zijn nu veel meer met elkaar in gesprek, weten elkaar in overleg veel

meer te vinden. Het is belangrijk om dat gevoel van regionale urgentie vast te houden.” Tinka: “Onbekend maakt onbemind. Dat geldt voor bewoners onderling, maar ook voor professionals. Dat er nu verbinding is op de inhoud is een belangrijke meerwaarde van de samenwerking. En door ervaringen en kennis te delen, zijn we samen succesvoller. Housing First is een mooi voorbeeld. Ooit begonnen in Dordrecht is deze methodiek van huisvesting en hulpverlening daarna in Zwijndrecht en Gorinchem geïntroduceerd en is er nu uitrol naar andere gemeenten. Of neem de Skaeve Huse; in navolging van Dordrecht onderzoeken verschillende gemeenten dit als mogelijke woonvorm voor mensen met heel complexe problematiek.” Corine: “En dat in Papendrecht nu Kamers met Aandacht als maatschappelijk initiatief van de grond komt, is ook een gevolg van verbinden en inspireren.”

“Als ik het zo vertel”, concludeert Tinka, “denk ik weer: hoe bijzonder is het dat we dit zo met elkaar doen! En we komen vooruit, maken stapjes, leren van elkaar. Als partijen laten we vanuit ons eigen enthousiasme zien hoe mooi en waardevol een bepaalde woonvorm is. We stellen ons kwetsbaar op door open te zijn over de *lessons learned* zodat anderen niet dezelfde fouten maken. En zo boeken we sneller resultaten voor de doelgroep.” ●

Programmateam Organisator, aanjager en bewaker van de agenda

Bovenste rij: Maaïke de Ruiter, Anneke Wijmans, Mireille Henderson
Onderste rij: Floor Mattijssen, Carin Turi, Netty van Triest

De agenda Huisvesting Kwetsbare Groepen is een bijzonder samenwerkingsproject van zo'n 70 partijen en pakweg 150 mensen. Hoe organiseer je die samenwerking? Hoe houd je al die partijen en personen betrokken en in beweging? De vijf leden van het programmateam, Mireille Henderson, Maaïke de Ruiter, Netty van Triest, Carin Turi en Anneke Wijmans, houden zich hiermee bezig en vertellen erover.

Om te beginnen de organisatie van de samenwerking: hoe ziet die eruit? Netty: "De negen gemeenten en hun partners hebben gezegd: wij gaan ons uiterste best doen om kwetsbare mensen te helpen weer zelfstandig te gaan wonen. Die belofte is heel erg belangrijk. Maar om die waar te maken, moet je regionaal afspraken maken. Die afspraken verwoordt de agenda HKG. In de agenda staat ook hoe we samenwerken. Want samenwerking tussen partijen gaat niet vanzelf. De essentie van de samenwerking is dat de partijen regionaal hebben afgesproken wat zij in twee jaar tijd doen en welke bijdrage iedere partij levert. Lokaal voert in iedere gemeente een projectgroep de afspraken uit." →

Regionaal: Bestuurlijke tafel en regiegroep

Regionaal overleggen de bestuurders van de gemeenten, corporaties en zorgaanbieders aan de al langer bestaande Bestuurlijke tafel Beschermd Wonen & Opvang. Daar maken zij afspraken over de benodigde capaciteit voor de agenda HKG en de inzet van budget en mensen vanuit iedere partij. Ook worden daar de benodigde randvoorwaarden besproken. Om nieuwe woontussenvoorzieningen te kunnen ontwikkelen, is bijvoorbeeld budget nodig voor zorg en begeleiding. Of om mensen te kunnen laten uitstromen is een contingentafspraken voor 50 woningen gemaakt.

Naast het grote overleg aan de Bestuurlijke tafel is een kleine bestuurlijke regiegroep HKG werkzaam die de uitvoering van de agenda monitort.

Lokaal: projectgroepen

Voor de lokale uitvoering is in alle negen gemeenten een lokale projectgroep opgericht. Iedere gemeente heeft met haar partners besproken welke nieuwe woonzorgproducten zij wil verkennen en realiseren. De lokale projectgroepen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering hiervan. "De structuur van lokale projectgroepen is nieuw en bedoeld om de agenda verder te brengen", licht Maaïke toe. "Omdat de lokale context verschilt en omdat het belangrijk is dat lokale ambtenaren,

corporaties en zorgpartijen zich betrokken voelen bij het realiseren van de agenda."

Binnen deze context heeft het programmteam naar eigen zeggen de rol van organisator, aanjager en bewaker van de agenda. De programmteamleden ondersteunen zowel de bestuurders als de lokale projectgroepen, bewaken de voortgang en jagen die aan en werken mee aan concrete projecten.

Samenwerking groeit, maar is best ingewikkeld

Hoewel de wil om iets te betekenen voor kwetsbare groepen dus breed gedragen is, is de samenwerking in de praktijk weerbarstig. Mireille: "De opgave van regionale verdeling wordt steeds meer als een gezamenlijke opdracht gevoeld, maar we moeten nog erg rekening houden met de lokale context van gemeenten. We komen er wel, maar het kost veel tijd." "Het gaat om heel veel partijen met verschillende belangen en naast het huisvesten van kwetsbare groepen nog allerlei andere opdrachten", geeft Carin aan. "De samenwerking voor de agenda HKG groeit, maar is best ingewikkeld." "Begrijpelijk", aldus Netty, ook omdat het over een lastig dossier gaat met niet de meest makkelijke mensen en soms heel moeilijke situaties." Maaïke: "En daar komt de schaarste op de woningmarkt nog bij. De gesprekken over regionale verdeling van kwetsbare groepen zijn daarmee per definitie moeilijk." →

“Zeker nu we in het stadium komen dat gemeenten binnen hun eigen grenzen iets moeten gaan doen, wordt de uitdaging groter”, gaat Mireille verder. “Terwijl: de kern van deze agenda is dat we allemáál aan zet zijn. Het gesprek is overal lastig, óók in centrumgemeente Dordrecht.” “Positief is wel dat door de agenda de rol van de regiogemeenten op het thema beschermd wonen en opvang is veranderd”, reageert Carin. “Die rol is nog in ontwikkeling, maar zij beseffen nu dat dit vraagstuk ook hen raakt. Dat is hartstikke positief.”

Investeren in relaties

Juist vanwege de complexiteit is het belangrijk om te investeren in de relatie met en tussen de betrokken partijen, meent het programmteam. “Met elkaar zaken afstemmen, van elkaar leren en gezamenlijk producten ontwikkelen”, verduidelijkt Carin. “We organiseren bijvoorbeeld kennissessies en excursies. Die zijn super waardevol voor de onderlinge contacten, de uitwisseling en het draagvlak”, vertelt Anneke. Maaïke: “Op excursie naar woonzorgproducten, wandelend of fietsend, daar ontstaat het goede gesprek. Daar krijg ik zelf ook veel energie van.” “Door aandacht aan de samenwerking te geven, hopen we gezamenlijk effectiever te worden voor de groepen die die aandacht zo hard nodig hebben”, voegt Mireille toe.

Zo werkt het programmteam samen met de lokale projectgroepen en de bestuurders van de Bestuurlijke tafel stap voor stap aan realisatie van de agenda. De eerste resultaten zijn ook al zicht-

baar, aldus de programmteamleden. Maaïke: “Al best wat lokale projectgroepen hebben voortgang geboekt, terwijl dat niet vanzelfsprekend was. We hebben het sneeuwballetje wel aan het rollen gebracht.” Carin: “Het gesprek wordt overal gevoerd. Iedereen is aan het nadenken of heeft al een keuze gemaakt of is al aan het realiseren.” “Ook regionaal, bestuurlijk zijn resultaten geboekt”, haakt Netty daarop aan. “Er is een agenda afgesproken met bijbehorende financiering van de woontussenproducten, er is een contingentregeling waaraan alle gemeenten zich hebben gecommitteerd. Dat is een prestatie van formaat.” ●

“Deze doelgroep heeft een verhaal, dat intrigeert mij mateloos. Bij de mensen die we ‘kwetsbaar’ noemen, zit vaak ook uitermate veel kracht en flexibiliteit.”

(Maaïke de Ruiter, Trivire en lid programmteam)

Samenstelling en rolverdeling programmteam

Het programmteam bestaat uit Mireille Henderson, programmamanager Beschermd Wonen & Opvang, Maaïke de Ruiter, ketenregisseur bij Trivire, Netty van Triest, regionaal projectleider HKG, Carin Turi, projectleider HKG en Anneke Wijmans, projectsecretaris. Per 1 januari 2022 neemt Floor Mattijssen de taak van Maaïke de Ruiter over. Ieder heeft haar eigen rol. Mireille is als programma leider vooral bezig met het aanjagen en bewaken van de voortgang en met de bestuurlijke ondersteuning. Netty ondersteunt bij de organisatie van de regionale, bestuurlijke samenwerking, en bovendien ondersteunt zij de lokale projectgroepen Alblasterdam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hardinxveld-Giessendam, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht bij het realiseren van hun lokale agenda HKG. Carin biedt die ondersteuning aan de projectgroepen Dordrecht, Gorinchem en Molenlanden en werkt aan een aantal Dordtse projecten en aan Housing First, de Route Thuis in de wijk en de contingentafspraken. Bij die laatste twee onderwerpen is ook Maaïke betrokken, die verder vooral de linking-pin is tussen het programmteam en de corporaties. Anneke ondersteunt bij de organisatie van alle activiteiten. De aanbestedingswet maakt het lastig om ook een vertegenwoordiger namens de zorgaanbieders in het programmteam te hebben. Als alternatief wordt de agenda HKG geagendeerd tijdens de fysieke overlegtafel tussen gemeenten en zorgaanbieders. Daarnaast is een procesafpraak gemaakt over hoe zorgaanbieders in lokale projectgroepen worden betrokken, met name als er concrete woonzorgproducten worden gerealiseerd.

2 Nieuwe woonzorg- producten:

bewoners en begeleiders
aan het woord

Woontrainingsproject voor jongeren: bouwen aan een 'gewoon' leven

Van links naar rechts: Arthur, Corine van Rees en Ruud Bouman.

Jongeren van 18 tot 27 jaar die dak- of thuisloos zijn of dat dreigen te worden of in een instelling woonden, begeleiden naar zelfstandig wonen. Dat is het doel van het woontrainingsproject in Dordrecht. Sinds voorjaar 2021 wonen hier 15 jongeren, met begeleiding en dicht bij hun buddy, de 'omwoner'. Naast dit woontrainingsproject in Dordrecht is het doel van de agenda HKG om nog 15 plekken woontraining voor jongeren te realiseren. Werkendeweg bleek dit doel niet te voldoen aan wat alle gemeenten in hun praktijk aan behoefte zagen en is de ambitie opgehoogd om in de regio in totaal 60 woonplekken voor jongeren in woontrainingsprojecten te realiseren.

Ruud Bouman, gebiedsmanager van Timon, licht toe: "Trivire heeft in twee straten voormalig bejaardenwoningen bestemd voor jongeren. Verspreid zijn 15 woningen gereserveerd voor dit project. Jongeren die hier willen wonen, moeten in staat zijn hun zorgvraag uit te stellen. Bovendien zijn het jongeren van wie we verwachten dat ze binnen twee jaar kunnen doorstromen naar een reguliere woning. Hier kunnen ze tot rust komen en bouwen aan een 'gewoon' leven. Onder andere door zelf hun woning te huren van Trivire."

Omwoner als 'goede buur'

Timon huurt in de twee straten vijf woningen voor zogenaamde 'omwoners'. Ruud: "Dat zijn vrijwilligers die zich als een 'goede buur' over de jongeren bekommeren. Bijvoorbeeld door met hen te eten of samen te sporten. De omwoners, die wij selecteren, hebben een huurcontract met ons dat is gekoppeld aan hun rol als vrijwilliger. Het werken met vrijwilligers zit in het DNA van Timon. Wij geloven dat het verbinden van formele zorg aan informele hulpverlening jongeren helpt een zo gewoon mogelijk leven te leiden. De omwoners hebben oog voor de jongeren, leggen makkelijk contact. →

Voor de jongere is het positief dat hij weet: er is iemand bij wie ik terecht kan, en niet omdat dat zijn beroep is. En het biedt ons de mogelijkheid om een robuuster pakket te bieden dan alleen de gefinancierde hulpverlening.”

Met begeleiding bouwen aan de toekomst

Timon zelf biedt de jongeren ambulante begeleiding op alle leefgebieden. Maatschappelijk begeleider Corine van Rees vertelt hierover: “Voor vijf jongeren ben ik het eerste aanspreekpunt voor van alles. Van het organiseren van administratie en het inschrijven als woningzoekende tot het inplannen van de schoonmaak en helpen met koken. En, heel belangrijk, ik begeleid bij het vinden van een opleiding of (vrijwilligers)werk passend bij de jongere en houd hun psychisch welbevinden in de gaten. Wij doen de laagdrempelige dingen. Bij grote schulden of verslavings- of psychische problemen schakelen we anderen in. Het mooie van dit project is dat door huisvesting te bieden, de jongeren aan hun toekomst kunnen bouwen. Een bankslaper maakt zich zorgen over waar hij morgen kan slapen en kan zich daardoor niet concentreren op werk of school. Met een stabiele woonplek is werken of een opleiding volgen wél mogelijk. En onze hulp vergroot de kans op succesvol zelfstandig wonen hierna. Behalve dat we jongeren vaardigheden leren, besteden we ook aandacht aan hun eigen netwerk. Zodat ze daar een beroep op kunnen doen als wij er straks niet meer voor hen zijn.”

“Gaaf om zo betrokken te zijn bij deze jongeren”

Eén van de omwoners is de 27-jarige Arthur, zelfstandig buitensportleraar en klusser. “Kennissen uit de kerk tipten mij dat Timon dit wilde starten. Vanuit mijn geloof in God en de Here Jezus wil ik

in mijn leven zoveel mogelijk naleven wat Jezus heeft laten zien. Daarom bekommer ik me om mensen met noden en behoeftes. Ik vind het heel gaaf om via dit project zo betrokken te zijn bij jongeren die stabiliteit nodig hebben. Het contact gaat heel natuurlijk. Eén van de jongeren aan wie ik door Timon ben gekoppeld, wilde met zijn begeleider langskomen. Bij een kop koffie hebben we gekletst en toen bleek dat hij net als ik van sporten houdt. Daarna ben ik een keer met hem gaan hardlopen. Nu heb ik hem uitgenodigd om mee te gaan wakeboarden. Ik vind het gaaf om te wakeboarden, maar nog gaver om hem dat te laten ervaren en hem daarbij op zijn gemak te stellen. Zo probeer ik een voorbeeld te zijn. Misschien inspireert dat hem om later ook zo met anderen om te gaan. Bij een ander heb ik samen met nog een omwoner een koffiemoment met gebak georganiseerd toen ik hoorde dat zij een boek had uitgebracht. En verder maak je gewoon een praatje als je elkaar tegenkomt. Zo heb ik ook contact met andere buurtbewoners. Als er iets is voorgevallen, probeer ik te bemiddelen. Ook al weet ik niet wat de problemen van de jongeren zijn, ik probeer bij buurtbewoners toch begrip te kweken. Timon doet dat ook, maar het is toch anders als ‘de buurman’ het doet. En ik probeer hun bewust te maken van hun eigen rol; actie en reactie. Maak er geen koude oorlog van, blijf gewoon gedag zeggen, ook al vertoont iemand moeilijk gedrag. Het is toch ook fijner voor jezelf als de sfeer in de buurt goed is.” ●

“Als het met vereende krachten lukt om iemand met behoorlijke psychiatrische problematiek zo te kalmeren dat hij toch kan blijven wonen, niet hoeft te worden uitgezet, daar word ik heel blij van.”

(Ruud Bouman, Timon)

Housing First: andere aanpak voor dakloze mensen met meervoudige problemen

Eerst afkicken of een hulpverleningstraject doorlopen, daarna een huis. Dat is de gangbare manier om mensen die dakloos zijn weer onderdak te brengen. Voor mensen die al lang dakloos zijn en die kampen met meerdere problemen, werkt deze aanpak vaak niet. Voor hen biedt Housing First de mogelijkheid om eerst een huis te krijgen en daarna te starten met het hulpverleningstraject.

Huis als start voor herstel

Bij Housing First krijgen mensen direct een woning. Dat is de start van een traject om zelfstandig te gaan wonen. Over het betalen van de huur en het voorkomen van overlast worden goede afspraken gemaakt en het accepteren en toelaten van begeleiding is een voorwaarde. De intensieve begeleiding ondersteunt hen bij hun herstel. De agenda HKG streeft naar jaarlijks 25 woningen voor Housing First.

Bij Housing First wordt weinig van mensen gevraagd; dat werkt

In Gorinchem hebben gemeente en woningcorporatie Poort6 zich via de prestatieafspraken gecommitteerd aan drie tot vier woningen per jaar, vertelt Marcel Kaufmann, consulent Stad en Buurt bij Poort6. "We zijn een paar jaar geleden met één à twee woningen begonnen. Inmiddels hebben we zes mensen gehuisvest. Het Leger des Heils verzorgt de begeleiding, als corporatie houden we een oogje in het zeil. Met sommige bewoners gaat het heel goed, met anderen gaat het meer met horten en stoten. Dat hoort bij deze woonvorm. Van ons vergt het een zorgvuldige plaatsing, flexibiliteit en een lange adem. Maar het werkt wel: anders zouden deze mensen nooit een woning hebben gekregen. Zoals je mensen hebt met afstand tot de arbeidsmarkt, hebben deze mensen afstand tot de 'gewone' maatschappij. Die vraagt zoveel van hen, dat kunnen ze niet altijd aan. Bij Housing First wordt weinig van hen gevraagd. Je betaalt je huur, je laat hulp binnen en je veroorzaakt geen overlast. Dat is het. Dat is echt een andere benadering en dat werkt bij deze groep." →

Jan Willem is een mooi voorbeeld, aldus Marcel. “Na ongeveer twee jaar is zijn Housing First-traject succesvol afgerond. Nu heeft hij al zo'n zes maanden een regulier huurcontract, ondanks zijn alcoholverslaving. Jan Willem begint 's ochtends om 10 uur met zijn eerste blikje bier en drinkt door tot in de middag. Ik zou zo niet kunnen leven. Maar als hij geen overlast veroorzaakt, wie ben ik dan om daar iets van te vinden? Dankzij Housing First heeft hij zijn leven weer opgebouwd. Het contact met zijn zus is verbeterd en hij heeft geleerd wat nodig is om een gewone huurder te zijn.”

“Het was even wennen, maar nu kan ik niet meer zonder dit huis”

Een periode in een kraakpand, een tijdje inwonen bij zijn bejaarde vader, zo leefde de 62-jarige Jan Willem ruim tien jaar min of meer op straat tot hij in het Housing First-traject terecht kwam. “Mijn maat woonde hier. Ik heb hem twee jaar geholpen en voor hem gekookt omdat hij bijna niks meer kon. Hij is in het ziekenhuis overleden. Daarna kwamen de dames van het Leger des Heils. Ik dacht om alles weg te komen halen. Het was een grote verrassing dat ik hier kon blijven wonen.

Op negen hoog heb ik hier mooi uitzicht over de stad. Met een woonkamer, slaapkamer, keuken en douche is het groot zat voor mij alleen. Ik heb net nasi gemaakt, vanmiddag krijg ik visite. Lian van het Leger des Heils heeft mij goed geholpen. Als er gebeld moest worden of dingen op de computer gedaan moesten worden, dan regelde zij dat. Nu is dat niet meer nodig. Ik zit wel bij budgetbeheer. Dat wou ik zelf. Alle post gaat naar budgetbeheer. Als ik toch een rekening krijg, stuur ik die via de mail op m'n telefoon door. Ik ga dit afbouwen want ik denk dat ik dit nou ook wel zelf kan.

De eerste drie maanden hier moest ik wennen, maar nou zou ik niet meer zonder kunnen. Ik let goed op dat ik geen verkeerde gasten binnenlaat, want ik wil mijn huis niet kwijt. Hopelijk kan ik hier nog heel lang blijven wonen. Ik zou eigenlijk niet weten waarom niet.” ●

“Ik wil het verschil maken voor deze doelgroep. Deze mensen komen vaak uit heel moeilijke situaties waar ze niet altijd zelf schuld aan hebben. Ze verdienen gewoon weer een kans. Dat is waar ik m'n bed voor uit kom, dat geeft mij voldoening.”

(Carlijn den Boer, Leger des Heils)

Links Marcel Kaufmann, rechts bewoner Jan Willem

www.housingfirstnederland.nl

Kleinschalige tussenvoorziening

Tussenstap tussen intra- en extramuraal

Links: Judith Vermoen, rechts Diana Blokland

Zelfstandig wonen, een eigen huishouden runnen, je financiën op orde houden, goed voor jezelf en je omgeving zorgen. Het zijn dingen die ieder mens moet leren. Dat gaat niet altijd vanzelf. Een kleinschalige tussenvoorziening biedt mensen voor wie dat niet vanzelfsprekend is hiertoe de kans.

Zelfstandig leren wonen en opname in instelling voorkomen

De kleinschalige tussenvoorziening is een mooie oplossing voor mensen die nog onvoldoende vaardigheden hebben om zelfstandig te wonen. Het is een woonvorm voor (bij voorkeur) maximaal 12 bewoners met een eigen voordeur en mét begeleiding die 24/7 (op afroep) bereikbaar is. Een woonplek die de bewoners de mogelijkheid biedt om zich in een veilige omgeving te ontwikkelen om daarna de stap naar zelfstandig wonen te maken. Voor sommige bewoners is dit niet (direct) haalbaar; zij blijven (voorlopig) aangewezen op een dergelijke beschermde setting. Maar dankzij deze tussenvorm hoeven ze niet te worden opgenomen in een intramurale setting. Deze woonvorm is daarmee een goed alternatief en een tussenstap tussen intra- en extramuraal. In de agenda HKG is opgenomen dat in de regio's 24 woonplekken in een kleinschalige tussenvoorziening worden gerealiseerd.

Timohuis: leef-leerhuis voor jonge moeders

Een woning, de één koper, de ander verkoper, zo kwamen Judith Vermoen en Diana Blokland met elkaar in contact. Er was een klik en, zo bleek korte tijd later, ook een gezamenlijke droom: iets doen voor tienermoeders. Dat was zo'n zes jaar geleden het begin van het in januari 2021 geopende Timohuis: een kleinschalige woonvoorziening voor tienermoeders in het voorhuis van een Sliedrechtse boerderij. "Om de verbouwing behapbaar te houden en de begeleiding zorgvuldig op te bouwen, zijn we gestart met twee tienermoeders", vertelt Judith. "We richten ons op tienermoeders en zwangere meisjes die na een periode met hulp in staat zijn om zelfstandig te wonen, al dan niet met ambulante begeleiding. →

Deze (aanstaande) moeders hebben altijd een rugzak, zoals financiële problemen, een licht verstandelijke beperking of problemen in de thuissituatie. Een eigen netwerk ontbreekt of is niet stabiel genoeg.

Wij bieden ondersteuning op alle leefgebieden. Overdag zijn Diana en ik afwisselend of samen aanwezig als woonbegeleider. Voor de avonden, vanaf etenstijd tot een uur of tien, hebben we een team van tien vrijwilligers. De moeders hebben een eigen slaap- en badkamer en een bescheiden zithoek. Maar we stimuleren dat ze zoveel mogelijk tijd doorbrengen in de gemeenschappelijke woonkamer en keuken. Daar voeren we gesprekken en begeleiden we hen. We werken krachtgericht, met haalbare doelen. De door de Wmo-consulent opgestelde doelen maken we kleiner, zodat ze snel succes ervaren. We helpen met allerlei regelingen, bijvoorbeeld op financieel gebied en op het gebied van kinderopvang.

Progressie bij beide moeders

Stichting Timohuis is als franchisenemer aangesloten bij Siriz. Zo kunnen we als kleine zelfstandige zorgorganisatie Wmo-hulp bieden via het contract dat Siriz heeft met Drechtsteden én gebruikmaken van hun kennis en ervaring. Na ruim een half jaar begeleiding zien we bij de twee moeders die nu bij ons wonen zeker al progressie. De ene moeder heeft op zoveel verschillende plaatsen gewoond, dat ze in het begin niet eens haar tas uitpakte. Inmiddels is het vertrouwen gegroeid en is ze steeds vaker en langer thuis. De andere moeder is veel zekerder geworden in haar moederrol en zelfstandiger in het regelen van zaken. Ze volgt een opleiding en heeft een goed toekomstperspectief. We helpen haar met het zoeken van een woning voor als ze in februari hier vertrekt. Het is spannend of dat gaat lukken, ondanks de urgentieverklaring die ze inmiddels heeft.

Onze conclusie tot nu: het is nog leuker dan we vooraf hadden gehoopt! De kleinschaligheid is onze kracht. We geven de moeders veel aandacht en dat doet hen goed. Dat nemen we zeker mee in de evaluatie volgend jaar als we besluiten of we stappen gaan zetten voor uitbreiding, en zo ja, hoe." ●

“Ik heb veel gereisd en het is echt heel mooi dat in Nederland nog steeds systeem is van solidariteit, dat we mensen een steun in de rug bieden als ze dat een periode nodig hebben. Dat is in heel veel landen niet zo.”

(Corinna van Delzen, gemeente Gorinchem)

Flexwoningen: flexibele schil om uitstroom op gang te houden

Een jongere die zijn thuissituatie is ontvlucht en nu bij vrienden slaapt. Een vrouw die na behandeling in een GGZ-instelling weer toe is aan zelfstandig wonen. Een man die vanwege schulden geen vaste woonplek heeft. Een gescheiden vader of moeder die tijdelijk even 'in between houses' zit. Allemaal voorbeelden van mensen voor wie een flexwoning tijdelijk uitkomst kan bieden om op de overbelaste woningmarkt toch een eigen woonplek te vinden.

Voor mensen die minimale begeleiding nodig hebben

Binnen de agenda HKG is het doel om 80 flex woonplekken te realiseren die twee tot acht jaar beschikbaar zijn. Deze flexwoningen zijn bestemd voor mensen die met minimale begeleiding zichzelf kunnen redden. Waarom we dit willen? Allereerst omdat de druk op de woningmarkt nu zo hoog is en het onwenselijk is dat verschillende groepen woningzoekenden met elkaar concurreren. Maar ook omdat nieuwe woonzorgproducten ontwikkelen tijd kost en zorginstellingen vragen om woningen nabij hun eigen locatie of om geclusterde woningen die meestal niet zo snel beschikbaar zijn. In de tussentijd willen we mensen met een kwetsbaarheid toch graag gelegenheid bieden om zelfstandig te gaan wonen. Met flexwoningen kopen we tijd, creëren we een 'flexibele schil' rondom de 'vaste plannen' om woon(zorg) producten te realiseren die een langer durend en zorgvuldig besluitvormingsproces vragen. En voorkomen we dat mensen onnodig in de opvang terecht komen of in een BW-voorziening blijven hangen.

Er zijn verschillende mogelijkheden om flexwoningen te realiseren. Bijvoorbeeld leegstaande kantoren transformeren tot tijdelijke woonruimte, wooncontainers plaatsen of sociale huurwoningen benutten die leeg staan omdat ze gesloopt worden. Het laatste gebeurde in Zwijndrecht, waar Woonkracht10 twaalf sloopwoningen in een herstructureringsgebied beschikbaar stelt als flexwoningen.

“Nu kan ik weer door met mijn leven”

De 47-jarige Michel kreeg in oktober de sleutels van zo'n flexwoning in Zwijndrecht. Na jaren van onzekerheid betekent dit voor hem een stukje rust, zo vertelt hij. “De komende jaren heb ik in elk geval een dak boven mijn hoofd. Ik hoef niet meer continu op zoek naar een woning en kan me nu concentreren op het vinden van werk.

Na mijn scheiding en andere tegenslagen op persoonlijk vlak kon ik de stress van mijn baan als supermarktmanager niet meer aan. Ik raakte verslaafd aan alcohol, kwam in financiële problemen en moest mijn koopwoning uit. Na vijf maanden te hebben rondgezworven ben ik afgekickt in een kliniek. Daarna ben ik op een camping gaan wonen want naar het Leger des Heils wil ik nooit meer terug. En mijn inschrijfduur bij Woonkeus was te kort om een woning te kunnen krijgen. Als er 649 mensen op een woning reageerden, was ik nummer 620. Dat schoot helemaal niet op. Op die camping heb ik tot eind september in een caravan gewoond. Vanwege de wintersluiting was ik net naar een vakantiehuisje in Duitsland gegaan toen ik bericht kreeg over deze woning. Dat is eigenlijk via bemiddeling van Vivenz gegaan. Vivenz heeft mij geholpen aan een postadres en mij in contact gebracht met het wijkteam van de gemeente. En nu huur ik deze woning via Interveste. Hij ziet er keurig uit voor een woning die gesloopt gaat worden. Met verven en schoonmaken maak ik hem verder netjes. En ik ben bezig met inrichten. Een bed, een koffiezetapparaat en een fornuis heb ik al, dus ik kan slapen en koken. Voor kerst hoop ik ook de rest geregeld te hebben.

Deze straat wordt gelukkig als laatste gesloopt, dus ik kan hier tot 2024 blijven en rustig verder zoeken naar een reguliere woning. Ik reageer bijvoorbeeld steeds op de lotingwoningen in de hoop dat het kwartje eens een keer mijn kant op valt. Nu ik een vaste plek heb, kunnen mijn kinderen weer om het weekend komen logeren en kan ik werk zoeken. Ik heb op de camping ook wel geprobeerd om te solliciteren, maar vanuit de *middle of nowhere* is dat lastig. Hier kan ik weer door met mijn leven.” ●

“Huisvesting is gewoon een recht. Als je geen huis hebt, dan kun je niet verder met je leven. Maar de maatschappij vraagt toch van alles van je; je móet werken, je móet dit, je móet dat. En als je dat dan niet kan, omdat je hoofd te vol zit, krijg je meteen een sticker opgeplakt waar je bijna niet meer van af komt. Ik vind dat zó oneerlijk.”

(Marjan Tsatsos, gemeente Zwijndrecht)

Woonzorgvoorziening voor multiproblematiek

Rust vinden in Domus Dordrecht

Links, Peter Korevaar, rechts bewoner Jeroen

Een achtergrond van langdurige dak- en thuisloosheid in combinatie met verslavingsproblematiek, psychiatrische problematiek en/of een licht verstandelijke beperking en aanverwante problemen. Ziedaar de doelgroep van Domus Dordrecht, een beschermd wonen-locatie van het Leger des Heils. De ambitie van de agenda HKG is om deze woonzorgvoorziening voor mensen met multiproblematiek uit te breiden met twee plaatsen. Ook is de wens om in de regio een tweede voorziening te ontwikkelen. Deze voorziening wordt in tegenstelling tot de andere woonzorgproducten en de twee extra plaatsen bij de Domus in Dordrecht grotendeels gefinancierd uit de Wet Langdurige Zorg.

Domus betekent 'huis' en dat willen de medewerkers waarmaken. Senior begeleider Peter Korevaar vertelt: "We bieden de 26 bewoners een eigen plek waar ze zichzelf kunnen zijn en tot rust kunnen komen. Iedere bewoner heeft een kamer met eigen douche en toilet, een bed, koelkastje, eenvoudig tv'tje en internetverbinding. Gemeenschappelijk zijn er twee woonkamers met keuken, een recreatieruimte, een ruimte voor de verpleegkundige en een ruimte met vier wasmachines.

Veiligheid en structuur bieden

Onze begeleiding bestaat behalve uit praktische ondersteuning voor een heel groot deel uit het bieden van veiligheid door duidelijk en voorspelbaar te zijn en structuur te bieden. Zo zijn er vaste momenten voor de maaltijden en voor de medicatie-uitgifte. In principe geven alle bewoners hun medicatie bij ons in beheer. We focussen niet op het middelengebruik van bewoners, maar richten ons op andere doelen. Zo streven we voor alle bewoners onder meer naar gezond eten, een goed dag- en nachtritme en naar dagbesteding. →

De meesten gaan naar 50/50, het werkbedrijf van het Leger des Heils. Daar doen ze productiewerk. Of ze werken via 50/50 Green in het groenonderhoud.

Verleiden tot hulp

Sommige van onze bewoners uiten zich zowel binnenshuis als buitenshuis regelmatig luidruchtig of onaangepast en roepen daardoor weerzin of ergernis over zich af. We hebben ook dagelijks te maken met agressie. Daar zit vaak eenzaamheid en onvermogen achter, ik heb daar heel veel compassie mee. De grote kunst is om onze bewoners te verleiden om hulp te aanvaarden. Dat doen we stapje voor stapje, door constant belangstelling te tonen, zorg aan te bieden, maar ook te accepteren als ze die niet aannemen. Door kleine doelen te stellen, te doen wat je zegt en te zeggen wat je doet, lukt het in de meeste gevallen toch om iets te bereiken. Neem Jeroen. Hij woonde eerder bij ons, is toen afgekickt, kon naar een andere voorziening, maar is toch weer teruggefallen. Gelukkig klopte hij weer bij ons aan en hadden we plek. Nu woont en werkt hij hier alweer ruim anderhalf jaar en gaat het goed.”

“In Domus zien en helpen ze mij”

Jeroen leefde zo'n vier maanden op straat. Over hoe dat zo kwam, wil hij niks kwijt. Wel dat elke dag op straat leven er één teveel is. “Het straatleven is keihard, een overlevingsmodus. Het is echt de andere zijde van de medaille. Ik ben heel blij dat Domus bestaat. Hier gaat alles op mijn eigen tempo, stapsgewijs. Als ik bij wijze van spreken een blowtje wil roken, kan dat gewoon. Dat voelt heel fijn. Een paar dagen per week doe ik hier het onderhoud. Bijvoorbeeld het gras maaien of de ramen lappen. Vroeger was ik glazen-

wasser, dus dat vind ik leuk om te doen. En ik knap fietsjes op, die verkoop ik via Marktplaats. Aan mijn handjes mankeert niks. De begeleiders helpen je als je iets nodig hebt. Het is fijn om zo een steuntje in de rug te hebben. Anders laat je de dingen verwateren en dat is niet goed. Ik had bijvoorbeeld een scooter. Die had ik verkocht maar stond nog steeds op mijn naam. Ik kreeg er steeds bekeuringen voor. Ik ben een binnenvetter, maar na een tijdje heb ik het toch gezegd. Een medewerker heeft me toen geholpen zodat die scooter nu niet meer op mijn naam staat. Dat is een hele opluchting. Ik heb hier geleerd open en eerlijk te zijn, de waarheid komt toch wel aan het licht.

Domus betekent voor mij een thuis. Hier krijg ik een luisterend oor. Ik ben heel erg dankbaar dat ze hier weten wie Jeroen is, dat ze mij zien en mij helpen. Dat ze een stukje last van mijn schouders afhalen, zoals met die bekeuringen voor die scooter. Dat geeft mij veel rust.” ●

Skaeve Huse: Vrijstaande woonunits buitenaf

Voor sommige mensen is een gewone woonwijk geen goede plek om te wonen. Het dicht op elkaar wonen, met weinig ruimte voor ander gedrag en veel sociale controle, leidt tot overprikkeling en klachten van overlast. Wonen in een beschermd wonen voorziening is voor deze mensen geen oplossing omdat het functioneren in een groep voor hen te ingewikkeld is. In Denemarken is voor deze mensen een bijzondere woonvorm bedacht: Skaeve Huse.

Goede, sobere woonplek voor ingewikkelde mensen

Bewoners van Skaeve Huse zijn over het algemeen alleenstaand en kampen met complexe problemen, waaronder psychische problemen en verslaving. In alle gevallen hebben bewoners moeite om zich aan te passen aan hun omgeving en raken zij vaak overprikkeld. Door hun problematiek veroorzaken ze overlast, soms onbewust, ook als ze op straat leven. Skaeve Huse zijn sobere, vrijstaande woonunits op een locatie aan de rand van een gemeente of op een afgelegen terrein. Meestal is er dagelijks toezicht en worden afspraken gemaakt over begeleiding. In contact blijven met de bewoners is erg belangrijk. Skaeve Huse bieden een goede woonplek voor ingewikkelde mensen én kunnen een oplossing zijn om overlast in woonbuurten op te lossen. Binnen de agenda HKG is de ambitie om in de regio 12 units Skaeve Huse extra te realiseren als aanvulling op de al bestaande 5 Merwedehusjes.

Merwedehusjes in Dordrecht

Aan de rand van Dordrecht zijn in 2018 vijf woonunits gerealiseerd voor een periode van vijf jaar: de Merwedehusjes. Een zesde unit biedt kantoorruimte voor de sociaal beheerders van het Leger des Heils. Zij pakken incidenten aan en hebben daarvoor goed contact met ketenpartners. Maar bovenal zijn ze het eerste aanspreekpunt voor de bewoners. →

Omdat de sociaal beheerders de bewoners al kenden voordat ze naar de Merwedehuisjes verhuisden, hebben zij een vertrouwensband met de bewoners. Enkele bewoners krijgen verder persoonlijke begeleiding en/of zorg van zorgpartijen.

Bij de Merwedehuisjes is gekozen voor een zo gewoon mogelijk constructie. De bewoners huren zelf de woonunit van woningcorporatie Trivire. De betaling van de huur en vaste lasten loopt via de uitkerende instantie.

Menswaardiger bestaan voor langdurig daklozen, minder overlast in de stad

Een klein jaar nadat de Merwedehuisjes in gebruik zijn genomen, is het project geëvalueerd. De twee belangrijkste doelen waren: langdurig dak- en thuislozen een menswaardig bestaan bieden en overlast in de stad door problematisch gedrag verminderen. Die doelen zijn behaald. Dankzij de zorgvuldige selectie vooraf, is er een goede samenstelling van bewoners; zij kunnen het redelijk met elkaar vinden. De bewoners noemen de Merwedehuisjes hun thuis, iets wat ze jaren hebben gemist. In de evaluatie wordt dit de grootste winst genoemd: de bewoners hebben een dak boven hun hoofd, de Merwedehuisjes bieden hun in die zin een menswaardiger bestaan. Of zoals bewoner Carla het in Dordrecht Nieuws zegt: "Het is een goede beslissing van de gemeente om dit voor ons te maken. Nou heb ik mijn eigen plekje. Je bent hier gewoon jezelf. Dit wilde ik, voor mij is het goed zo." (zie link onderaan dit artikel)

Een ander belangrijk succes is dat de bewoners nauwelijks meer overlast veroorzaken. Niet in de stad, omdat ze daar minder zijn nu ze een vaste woonplek hebben. En niet in hun woonomgeving omdat de dichtstbijzijnde woningen op een paar honderd meter afstand liggen.

Uit de evaluatie komen ook verbeterpunten naar voren. Een heel belangrijke is het spanningsveld tussen huisvesten en handhaven. Inherent aan Skaeve Huse is dat er ruimte is voor afwijkend gedrag. Maar daar is wel een grens aan. Hoe ga je om met gedragingen die eigenlijk niet acceptabel zijn, als je ook wilt voorkomen dat deze bewoners weer op straat belanden? Bij de Merwedehuisjes is tijdelijke uithuisplaatsing als sanctie niet mogelijk omdat is gekozen voor gewone huurcontracten. Een huurcontract met voorwaarden of een zorgcontract biedt wat dit betreft meer mogelijkheden. En verder is het belangrijk om vooraf duidelijke gedragsregels op te stellen.

Behoeftte onverminderd groot

De huidige vergunning voor de Merwedehuisjes loopt tot 2023. Omdat de behoefte aan een dergelijke voorziening nog steeds groot is, wil Dordrecht ook over twee jaar doorgaan met de Skaeve Huse. De gemeente start in het voorjaar van 2022 een onderzoek naar hoe en waar ze die kan (gaan) realiseren. ●

“We hebben vaak een oordeel over mensen, maar het is goed om te kijken waar iemand vandaan komt. Dat hij of zij ooit een ‘blanco blad’ was met grote verwachtingen voor het leven.”

(Tinka van Rood, Trivire)

Links: Gert-Jan Freeke en rechts Marco de Bruin

Samen in gesprek over de zorguitdagingen op langere termijn

De agenda Huisvesting Kwetsbare Groepen betreft de periode 2021-2022. Zorgaanbieders hebben aangegeven dat er óók behoefte is aan een agenda die verder kijkt dan deze termijn. Marco de Bruin en Gert-Jan Freeke, bestuurder bij respectievelijk Yulius en Leger des Heils Rijnmond Zuidwest en beiden lid van de Regiegroep voor de agenda HKG, geven uitleg over het belang van een lange termijn agenda. En wat de grote uitdagingen worden.

Toch even naar de huidige agenda. Hoe kijken beide zorgbestuurders naar de eerste resultaten, zoals de contingentregeling? "Het contingent maakt helder hoeveel goedkope woningen, waar zoveel aanspraak op wordt gedaan, beschikbaar zijn voor kwetsbare groepen", stelt Gert-Jan. "Dat helpt ons." "We hebben dit soort contingentregelingen nodig om mensen die toe zijn aan zelfstandig wonen in de wijk, ook die mogelijkheid te bieden", voegt Marco toe. "Dat is vooral in het belang van die persoon. Het is een prachtige stap

naar zelfstandigheid waardoor men zich gewaardeerd voelt. Je hoort erbij als je op jezelf woont." "Dat zien we ook in onze omgebouwde nachtopvanglocatie", gaat Gert-Jan verder. "Ieder heeft nu een eigen kamer met een eigen voordeur, waar zij bepalen wie er binnenkomt. Dat doet iets met mensen, dat geeft zoveel rust en versnelling in herstel. En dan blijkt dat de helft van de bewoners na relatief korte tijd kan doorstromen naar zelfstandig wonen. Een eigen appartementje, dat is de mooiste vervolgstap. Dat is voor de betreffende persoon veel beter en veel goedkoper voor de hele maatschappij."

Spin-off voor de komende jaren

Het goede aan de agenda HKG, vinden Gert-Jan en Marco, is de integrale aanpak. "Dat het een aanpak is van corporaties, gemeenten en zorgorganisaties, dat we het met deze drie disciplines doen, dat vind ik oprecht mooi", aldus Gert-Jan. "We denken vaak dat we dingen eendimensionaal kunnen oplossen. Maar dat lukt gewoon niet altijd. Het helpt als je integraal kijkt hoe je mensen kunt helpen. Dan kom je tot andere oplossingen en ook tot meer draagvlak. →

Bijvoorbeeld een corporatiedirecteur die over Housing First zegt dat daar vaak minder overlast is dan bij een gemiddelde burger, omdat er begeleiding is. Dat maakt op andere corporatiebestuurders meer indruk dan als ik dat zeg.” “Daar sluit ik me helemaal bij aan”, zegt Marco. “Het mooie van deze aanpak is verder dat iedereen zicht heeft gekregen op de ‘gaten’ in het huidige zorglandschap. Maar óók dat er een spin-off uit voortkomt voor de komende tien, twintig jaar.”

“Een deel van de mensen met een kwetsbaarheid is niet zelfredzaam genoeg om zelfstandig te kunnen wonen”, gaat Marco verder. “Er blijven dus verschillende soorten voorzieningen nodig, met medewerkers die zijn opgeleid om mensen met een bepaalde kwetsbaarheid te helpen. Dat vraagt om investeren op lange termijn, zowel in personeel als in vastgoed. Daarom moeten we met elkaar zicht hebben op de zorginfrastructuur in Zuid-Holland-Zuid. Of dat dekkend is en welke afspraken we maken over wie in de toekomst wat waar doet. We moeten het niet versnipperen, niet denken dat we het allemaal zelf kunnen doen, maar als zorgpartijen, corporaties en gemeenten gezamenlijk zo’n lange termijn agenda opzetten.”

Grote uitdagingen

Marco en Gert-Jan schetsen meteen de grote uitdagingen voor de toekomst: de toenemende zorgvraag en tegelijkertijd een groeiend personeelstekort. Gert-Jan: “Dat wordt zo pregnant,

de verwachting is dat de zorg met minimaal 70% toeneemt. Nu werkt één op de zeven mensen in de zorg, dat zou dan naar één op de drie gaan. Dat kán helemaal niet, dat is gewoon onmogelijk.” Over hoe dat komt zegt Marco: “De maatschappij is ingewikkelder geworden waardoor meer mensen moeite hebben om aan te haken. En twee is dat we ouder worden en daardoor meer zorg nodig hebben. Zeker in deze regio is een sterke vergrijzing. En een afname van jongeren, dus weinig aanwas van nieuwe medewerkers.”

“In de toekomst is het onmogelijk dat alle zorg door professionals wordt gedaan”, benadrukt Gert-Jan. “We moeten ernaar toe dat het netwerk het maximale doet van wat nodig is. Ik geef meteen toe dat dat ingewikkeld is, zeker voor mensen die het Leger des Heils opvangt. Maar we moeten daar wel maximaal op inzetten.”

Makkelijke oplossingen zijn er niet, beseffen beide bestuurders. Marco: “We zijn nu druk bezig met het inventariseren van de bewegingen en de scenario’s die we moeten bekijken. Van daaruit moeten we zoeken naar de antwoorden voor de komende tien, vijftien jaar. De meerwaarde is dat we het gesprek nu met elkaar voeren. Het overkomt ons niet, nee, we trekken het probleem naar ons toe en kijken hoe we daarin acteren. Dat is ook een enorme kracht van deze regio.”

Werkgroep Zorglandschap

Onderdeel van de agenda HKG is de werkgroep Zorglandschap. Deze kleine werkgroep met bestuurders van een zorgaanbieder en een corporatie plus een wethouder, buigt zich over de vraag: hoe zorg je dat hetgeen we nu via de agenda HKG met elkaar optuigen, ook over tien jaar nog waarde heeft? De werkgroep ontwikkelt een gedragen visie, een vergezicht over hoe ons zorglandschap er over tien jaar uitziet en wat dat betekent voor wat we nu aan het doen zijn. Daarbij wordt niet alleen de druk op de woningmarkt meegenomen, maar ook naar de druk op de arbeidsmarkt en de sociale druk die ertoe leidt dat zeker mensen met een kwetsbaarheid niet meer mee kunnen komen in de maatschappij. De werkgroep wil een toekomst visie ontwikkelen samen met andere bestuurders in de regio. Een ‘praatstuk’ als basis voor het gesprek over de toekomstige agenda Huisvesting Kwetsbare Groepen.

“Ik werk al 19 jaar in de GGZ en het mooie van mijn werk vind ik dat je bijna iedereen weer een stukje hoop, een beetje uitzicht kan geven. En dat diegene ook weer de regie op zijn eigen leven terugkrijgt.”

(Natalie Muilwijk, Yulius)

3 Aan de slag: resultaten regionaal

Regionale afspraken over financiering van de agenda HKG

Een agenda met ambities afspreken is één. Nog belangrijker is om daar tijd en geld aan te verbinden. En dat laatste is gebeurd. De lokale projectgroepen en alle andere betrokkenen steken al volop tijd in de agenda. En ook over het geld dat nodig is, zijn regionaal afspraken gemaakt.

In de begroting Beschermd Wonen & Opvang is budget gereserveerd voor zorg en dienstverlening voor de woonzorgproducten die we met elkaar binnen de agenda HKG willen realiseren. De samenwerkende partijen waren het er snel over eens dat als je samen een agenda afspreekt, dat daar dan ook geld voor moet zijn. In de begroting is dus rekening gehouden met het vergoeden van incidentele kosten die gepaard gaan met het realiseren van de woonzorgproducten, zoals verbouwings- en beheerkosten.

Mireille Henderson, programma manager centrumgemeente Dordrecht: “De financiering van de nieuwe te ontwikkelen woonzorgproducten was niet het meest spannend. Spannender is, nu de woningmarkt zo sterk onder druk staat, of het gemeenten gaat lukken voldoende woningen te bieden zodat mensen vanuit instellingen kunnen verhuizen naar een zelfstandige woning. Voorts is de uitdaging dat iedere gemeente haar ‘fair share’ neemt bij de feitelijke ontwikkeling van woonzorgproducten. Om de regionale solidariteit op dit vlak te bekrachtigen én om gemeenten die hierin voorop lopen te belonen, is tevens een *incentive systeem* afgesproken. Een gemeente krijgt een bedrag voor iedere woning die zij levert voor de afgesproken contingent afspraak. Hiermee hopen we te stimuleren dat gemeenten vaart maken en tempo en urgentie houden bij het realiseren van deze gezamenlijke opgave. Ondanks dat de verschillende randvoorwaarden, zoals de moeilijke situatie op de woningmarkt, niet altijd even mee werken.”

Contingentregeling

Jaarlijks 50 woningen voor uitstroom kwetsbare groepen

Corporaties, gemeenten en zorgaanbieders werken nauw samen om inwoners van onze regio ondersteuning, woonbegeleiding en een passend dak boven hun hoofd te bieden.

Soms is het snel beschikbaar komen van huisvesting gewenst en kan men gebruik maken van een voorrangregeling of een lokale urgentieverordening waarmee men met voorrang bemiddeld wordt naar een woonruimte. Niet iedereen komt in aanmerking voor deze voorrang- en urgentieverordening maar in enkele situaties is snelle beschikbaarheid van woonruimte toch nodig. Dit gaat dan over situaties waarbij mensen tussen wal en schip vallen. Om te zorgen dat deze mensen snel in aanmerking komen voor woonruimte hebben we binnen de agenda HKG 2021-2022 de contingent afspraken gemaakt als aanvulling op de bestaande voorrangregelingen.

Corporaties stellen jaarlijks 50 woningen beschikbaar voor deze contingentafspraken. Alle gemeenten en de woningcorporaties in de negen gemeenten hebben zich verbonden aan deze afspraak en de hiervoor geldende regionale verdeelsleutel.

De contingentafspraken gaan over Housing First en over maatwerksituaties waarbij met spoed beschikbaarheid van woonruimte gewenst is in combinatie met ondersteuning en waarbij de kandidaat geen aanspraak kan maken op de bestaande voorrangregelingen of waarbij de lokale hardheidsclausule niet kan worden toegepast. De aanvragen worden op basis van een regionale verdeelsleutel verdeeld over de regio waarbij gekeken wordt naar een passende situatie en beschikbaarheid van geschikte woonruimte.

Wijkteams en gecontracteerde zorgaanbieders kunnen een aanvraag indienen voor een contingent. Eerst wordt getoetst of de aanvraag past binnen criteria en of voorliggende regelingen zijn benut. De inhoudelijke beoordeling van de aanvraag wordt gedaan door een regionale commissie. ●

Route (beschermd) thuis in de wijk: heldere afspraken voor succesvolle doorstroming

Het uitgangspunt voor de Route in de Drechtsteden is: gewoon als het kan, bijzonder als het moet. Dat betekent dat mensen, als ze (weer) in staat zijn zelfstandig te wonen, zoveel mogelijk via de reguliere weg een woning vinden. In principe reageren zij zelf op vrijkomende sociale huurwoningen. Van de in de Route opgenomen voorrangregeling wordt alleen gebruik gemaakt als het iemand niet lukt om zelf een woning te vinden én hij of zij voldoet aan de voorwaarden voor de voorrangregeling. Die voorwaarden zijn onder andere: iemand woont minimaal zes maanden in een voorziening voor beschermd wonen en opvang, woonde daarvoor zelfstandig in de regio, heeft maatschappelijke binding met Drechtsteden én is na een periode van begeleiding toe aan (begeleid) zelfstandig wonen.

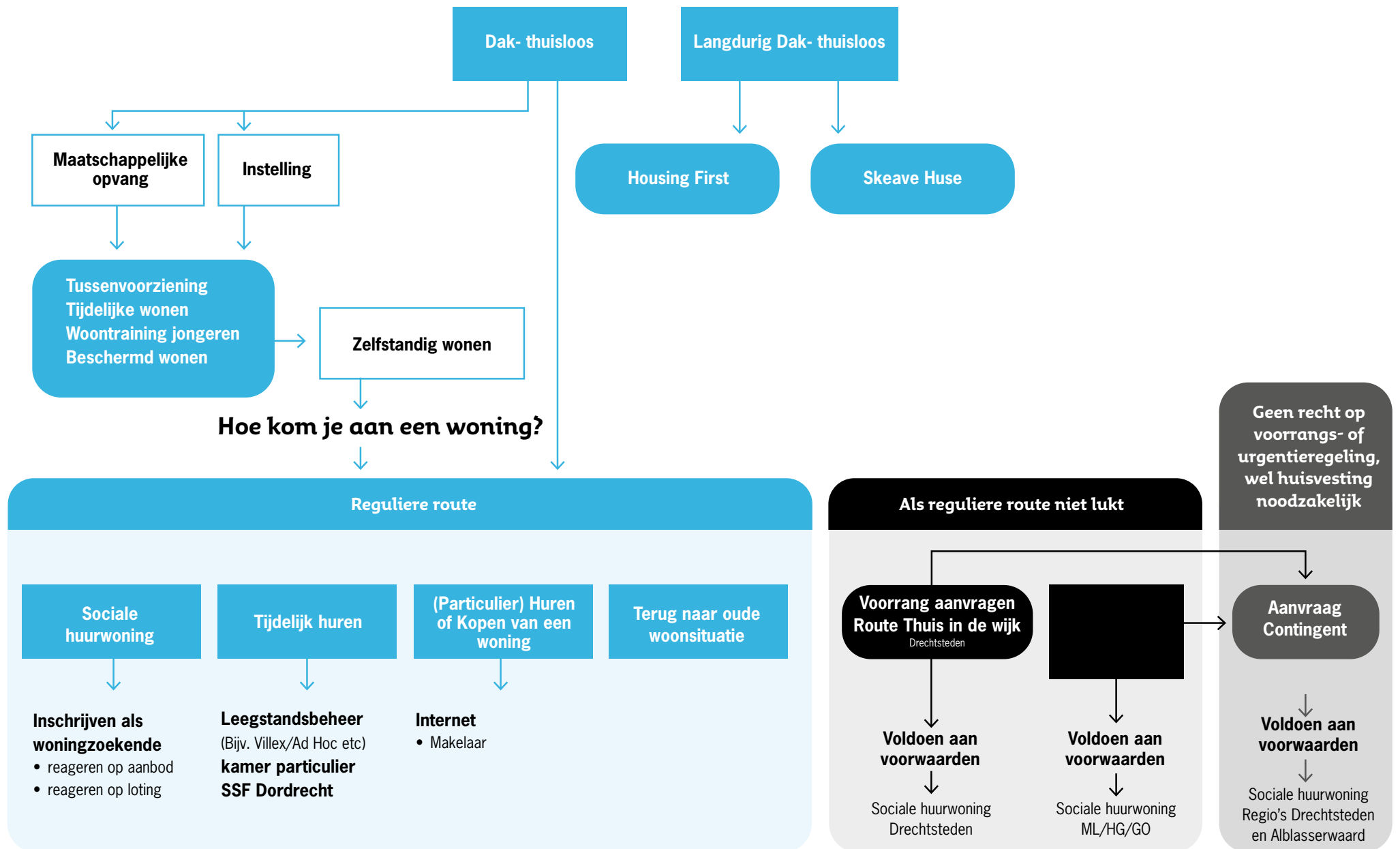
Werkafspraken met duidelijke rolverdeling

In de Route zijn werkafspraken gemaakt met een duidelijke rolverdeling. Het begint bij de zorgorganisatie waar de cliënt intramuraal woont. Daar wordt het (weer) zelfstandig wonen samen met de cliënt voorbereid en begeleid. De zorgorganisatie zorgt ervoor dat de cliënt bij opname is of wordt ingeschreven als woningzoekende bij Woonkeus, Woongaard en/of een geheel andere regio. De begeleider van de zorgorganisatie bespreekt met cliënt of zelfstandig wonen haalbaar is en wat daarvoor nodig is. Is het eenmaal zo ver, dan begint het traject om een

passende woning te vinden. De zorgorganisatie helpt cliënt met de zoektocht naar en het reageren op vrijkomende woningen.

Lukt het niet via de reguliere weg een woning te vinden, dan kan de zorgorganisatie de cliënt aanmelden voor de voorrangregeling en directe bemiddeling. Als voorrang wordt toegekend, bedeedt het Platform Uitvoering Voorrangregeling de cliënt toe aan één van de corporaties in Drechtsteden. Dan is die corporatie aan zet. Zij doet cliënt eenmalig een passende woningaanbieding. Accepteert de cliënt die woning niet, dan vervalt zijn of haar voorrangpositie. Accepteert de cliënt de woning wel, dan volgt een intakegesprek tussen corporatie en de cliënt met zijn of haar begeleider. Met elkaar bespreken ze welke aanvullende (contract)voorwaarden worden opgenomen. De zorgorganisatie biedt de cliënt nog een tijd ambulante begeleiding om het zelfstandig wonen en de integratie in de wijk in goede banen te leiden. De betrokken corporatiemedewerker en begeleider blijven hierover met elkaar en met de cliënt/huurder in gesprek. De woonbegeleiding wordt gefinancierd vanuit middelen die de gemeente ter beschikking heeft voor de uitvoering Wet maatschappelijk ondersteuning (Wmo).

Uitstroomroutes Huisvesting Kwetsbare Groepen zelfstandig Wonen

Peter Heijkoop

Alle gemeenten doen mee, ondanks de verschillen

De regionale agenda Huisvesting Kwetsbare Groepen wordt uitgevoerd door negen heel verschillende gemeenten met hun eigen lokale belangen. Waar loop je in de samenwerking zoal tegenaan? En hoe ga je daarmee om? Peter Heijkoop en Arjan Kraijo gaan in op deze vragen. Vanuit hun functie als respectievelijk wethouder zorg en welzijn in Dordrecht en wethouder bouwen en wonen in Alblasserdam én hun rol als voorzitter en plaatsvervangend voorzitter van de regiegroep HKG.

Dat er regionale afspraken gemaakt moeten worden over de huisvesting van kwetsbare groepen, is voor Peter en Arjan klip en klaar. Peter: "Omdat we een regionale woningmarkt hebben en de corporaties en zorgaanbieders regionaal actief zijn. Maar ook omdat we allemaal leefbare wijken en buurten willen. Dan moet je onderling solidair zijn en voorzieningen die invloed kunnen hebben op de leefbaarheid verdelen." Ook vanuit het perspectief van mensen met een kwetsbaarheid is regionale

samenwerking belangrijk. "Iemand die het moeilijk heeft, moet een goede plek krijgen ongeacht de gemeentegrens", verduidelijkt Arjan. "Voor de één is dat in zijn of haar vertrouwde wijk, dicht bij het eigen sociale netwerk. Voor een ander kan het juist beter zijn om uit de eigen gemeente te verhuizen, bijvoorbeeld in een onveilige situatie of als dat netwerk hem of haar naar beneden trekt."

Verschillend in de wedstrijd

In de praktijk is de regionale verdeling van voorzieningen voor kwetsbare groepen nog niet zo eenvoudig. Zoals Peter het formuleert: "Alle gemeenten doen mee, sommige van harte, andere stribbelend." Arjan: "Bepaalde gemeenten vangen al veel kwetsbare groepen op. Zij vinden dat andere gemeenten aan zet zijn, maar daar is soms nog koudwatervrees. Het goede aan de agenda HKG is de gezamenlijke aanpak met corporaties en zorgaanbieders. Wordt een voorziening gerealiseerd, dan kunnen we ook meteen de zorgstructuur organiseren en afspraken maken over de aanpak van eventuele problemen. Hopelijk helpt dit om de koudwatervrees van sommige gemeenten weg te nemen." →

“Het hangt ook af van individuele bestuurders”, vult Peter aan. “Bestuurders zitten op basis van hun politieke kleur en achtergrond verschillend in de wedstrijd. Het is best lastig om een wethouder aan te spreken die zijn rol heel anders ziet. Die bijvoorbeeld vooral voor lokale belangen gaat omdat hij vindt dat dat zijn mandaat is. Dat is de bestuurlijke complexiteit die je in toenemende mate ziet. En verder is, vooral in gemeenten met veel weerstand, bestuurlijk lef nodig om verantwoordelijkheid te nemen, zeker ook richting eigen inwoners en gemeenteraad. Om te staan voor de gemaakte keuzes. Ook daarom is de regionale agenda zo belangrijk. Daarmee kun je als bestuurder aan je inwoners en je gemeenteraad laten zien: we doen het met elkaar. Wij doen iets, de buurgemeente doet iets anders.”

Praten, heldere cijfers en wortel en stok

Hoe je ondanks de verschillen tussen gemeenten toch tot resultaten komt? “Praten, praten, praten”, antwoordt Arjan. Hij noemt als voorbeeld de gesprekken over de contingentverdeling, onderdeel van de agenda HKG. “Die hebben veel tijd en energie gekost, maar het is uiteindelijk gelukt om tot een verdeling te komen. En doordat we ons hebben verdiept in elkaars achtergronden en positie is meer onderling begrip ontstaan.” “Het valt nog niet mee”, vult Peter aan, “maar ik heb wel vertrouwen dat het in de toekomst beter zal gaan. Allereerst omdat we met elkaar beter hebben doorleefd welk vraagstuk we hebben.” Hij doelt hiermee op het capaciteitsonderzoek dat aan het begin van de agendaperiode is uitgevoerd. Dat

heeft volgens beide wethouders de omvang en noodzaak van de opgave duidelijk gemaakt én scherpste gebracht in de onderlinge discussie. Peter: “Dit onderzoek toont met heldere cijfers hoe verschillend de inzet per gemeente is. Waardoor je elkaar kunt aanspreken: beste gemeente X, u doet aantoonbaar weinig of niks terwijl gemeente Y wel veel doet, en dat is gewoon niet eerlijk. Solidariteit is zó belangrijk. Ook al is een gemeente heel klein, als hij niet meedoet, kan dat negatief uitwerken op die solidariteit en het draagvlak in de regio. Daarom is ook gekozen voor de wortel- en stokbenadering. Heel concreet is afgesproken dat de terugbetaling van geld dat overblijft uit de pot voor beschermd wonen en opvang wordt gekoppeld aan de bijdrage die je als gemeente hebt geleverd. Door zo de financiële afrekening hand in hand te laten gaan met de inhoudelijke inspanning, wordt het ook een verantwoordelijkheid voor het hele college. Het raakt immers de begroting. Zo zet je het vraagstuk steviger neer, de vrijblijvendheid voorbij.”

Dat laatste is belangrijk, zeker met de gemeenteraadsverkiezingen in het verschiet. Arjan: “De uitdaging is om de afspraken te verankeren, over de verkiezingen heen.” “We hopen dat deze regionale samenwerking een plek krijgt in de programma’s van de nieuwe colleges”, vult Peter aan. “Wij zullen alle formateurs de agenda toesturen om echt aandacht te vragen voor dit thema. Zodat later niemand kan zeggen ‘hadden we dat maar geweten, dan hadden we er rekening mee kunnen houden’”. ●

Arjan Kraijo

Links: Ronald de Meij en rechts Erwin Zwijnenburg

Buurtcontact is nodig én steun van professionals

Samenwonen in een buurt blijkt soms niet gemakkelijk. Zeker niet als iemand afwijkend gedrag vertoont of sociaal niet de handigste is. Bewoners zijn niet altijd blij als er iemand met een psychische kwetsbaarheid in hun buurt komt wonen. Bij de uitvoering van de agenda HKG is dus de vraag: Wat kunnen we doen om de onderlinge acceptatie te vergemakkelijken? De Zwijndrechtse wethouder Ronald de Meij en Erwin Zwijnenburg, bestuurder van woningcorporatie Woonkracht10, geven hun visie op die vraag.

Als corporatiedirecteur en portefeuillehouder voor het sociaal domein zijn Erwin en Ronald erg betrokken bij het thema. “Zwijndrecht heeft een groot aandeel sociale huurwoningen”, geeft Erwin aan. “Daardoor zijn er al relatief veel mensen vanuit instellingen ingestroomd.” “Het is een aanzienlijke groep”, beaamt Ronald. “Het aantal plaatsen in instellingen wordt afgebouwd. Dat is ook vanuit financieel oogpunt bittere noodzaak omdat beschermd wonen in een instelling voor de

maatschappij erg duur is. Het is dus belangrijk dat het huisvesten van kwetsbare mensen in buurten en wijken goed gaat. Dat vraagt ook iets van de maatschappij. We verwachten dat mensen in de omgeving kunnen dealen met mensen die anders zijn.”

Communicatie en de goede aandacht

Daar is veel communicatie en de goede aandacht van professionals bij nodig. Erwin en Ronald sommen op: goede afspraken maken over passende begeleiding, de mensen met zorg huisvesten op een plek waar de kans van slagen het grootst is en buurthuizen en welzijnswerk in stand houden voor een stukje extra ondersteuning. Erwin: “Als je de huisvesting en begeleiding van de kwetsbare persoon goed hebt georganiseerd, begint het pas. Gebeurt er vervolgens iets vervelends, dan zijn buurtbewoners op hun beurt eigenlijk kwetsbaar. Voor hun wooncomfort zijn ze dan afhankelijk van ons als professionals. En willen ze dat wij hen bijstaan en zo nodig ingrijpen. Belangrijk voor de buurtacceptatie is dus dat bij klachten snel wordt gehandeld en dat dit goed wordt teruggekoppeld naar de buurt. →

Mensen willen gezien en gehoord worden." Ronald: "Is er goed contact met de buurtbewoners, dan kan een buurt vaak veel aan. Goed luisteren naar zorgen van omwonenden en eventuele klachten serieus nemen, is heel belangrijk. Net als toegeven als iets niet goed is gegaan." "Zorginstelling en corporatie moeten samen optrekken in die communicatie, met back-up van de gemeente bij de introductie van de voorziening én in het beheer erna", benadrukt Erwin. "Dan bouw je samen aan het vertrouwen van de buurt. In de ketensamenwerking moeten we niet alleen scherpe afspraken maken en die nakomen, maar elkaar ook aanspreken als er iets misgaat. Dat je dan 'mea culpa' zegt en het oplost. Daar kunnen we nog in verbeteren."

Acceptatie door ontmoeting

Contact is de sleutel, vinden beide bestuurders. Als mensen elkaar kennen, wordt de onderlinge acceptatie groter. En kunnen mensen ook iets voor elkaar betekenen. Ronald: "Het online platform 'Zwijndrecht voor elkaar' werkt bijvoorbeeld goed. Daar worden mensen met een hulpvraag en mensen die iets voor een ander willen doen bij elkaar gebracht. Of denk aan buurtgezinnen die andere gezinnen ondersteunen. Ook de Buurtaanpak is helemaal gericht op dat mensen elkaar en hun buurt kennen." "Mensen zijn echt wel bereid om kwetsbaarheid bij anderen te accepteren", stelt Erwin. "Er is ongelofelijk veel solidariteit. Dat zie ik op heel veel plekken. Wij als

professionals moeten wel iets doen om die solidariteit te ontsluiten. Dat begint met elkaar leren kennen. Daarom is het faciliteren van ontmoeting zo belangrijk. Ontmoetingsplekken in buurten zijn cruciaal."

Eerste successen

Gevraagd naar eerste successen van de samenwerking, antwoordt Ronald: "Ik zie dat de betrokkenen van corporaties, zorgorganisaties en het sociaal wijkteam elkaar goed weten te vinden, kort op de bal zitten en gezamenlijk kijken: wat is voor dit gezin of deze persoon een duurzame volgende stap. Dat vind ik heel mooi." "Een goed voorbeeld is de Indische buurt", haakt Erwin aan. "Wij gaan daar slopen en de zorgmarinier kwam met de suggestie om een deel van de woningen te bestemmen als tijdelijke huisvesting voor kwetsbare mensen. De betrokken medewerkers van gemeente, Woonkracht10 en Interveste hebben zich daar in hun eigen organisaties hard voor gemaakt en ons overtuigd. En nu is dat operationeel." "Of neem de crisiswoning", vult Ronald aan. "Dankzij nauwe samenwerking tussen de partners is die in een paar weken gerealiseerd. Als de professionals uit de praktijk met elkaar zeggen 'dit is een goede oplossing' dan moet je als bestuurder de voorwaarden scheppen. En niet te bang zijn voor bijvoorbeeld precedentwerking. We hebben urgente dingen op te lossen en dat moeten we ook gewoon doen." ●

“Een dak boven je hoofd is een eerste levensbehoefte. Ik krijg er energie van als we iets kunnen realiseren waar mensen een plek vinden die niet zelfstandig in hun woonbehoefte kunnen voorzien.”

(Jan Noordzij, Woonkracht10)

4 Aan de slag: resultaten lokaal

Links: Jan Noordzij en rechts Marko Stout

Projectgroep Alblasserdam Locatieonderzoek als belangrijke eerste stap

De Alblasserdamse aanpak is om eerst te kijken waar geschikte locaties zijn voor kwetsbare groepen en daarna voor wie die locaties kunnen worden ingezet. Marko Stout, gemeentelijk strateeg en teamleider met dit dossier onder zijn beheer en Jan Noordzij, manager Vastgoedsturing bij Woonkracht10, lichten deze aanpak toe.

De gemeente wil de mogelijkheden voor Housing First, flexwoningen, woontraining voor jongeren, Skaeve Huse en een time-out-voorziening verkennen. “We beginnen met een inventarisatie van de locaties”, vertelt Marko. “Daarna kijken we voor welke kwetsbare groepen die kansen bieden. De agenda HKG heeft mij duidelijk gemaakt hoe groot en hoe divers de kwetsbare groepen zijn en dat woonwensen en -eisen sterk uiteenlopen. Ex-verslaafden kun je bijvoorbeeld meestal beter niet in het centrum opvangen. En alleenstaande moeders bijvoorbeeld wel vanwege de voorzieningen daar. De locaties en de wensen en eisen moeten over elkaar heen gelegd worden om te bepalen waar voor welke doelgroep een passende voorziening kan komen.”

“Woonkracht10 doet mee aan de verkenning en stelt woningen beschikbaar voor Housing First”, geeft Jan aan. “Daarnaast kijken we naar mogelijkheden om flexwoningen te realiseren. Woonkracht10 heeft zelf geen locatie in Alblasserdam, daar moeten we in overleg met de gemeente naar zoeken. Als die er is, kun je kijken hoeveel woningen daar op passen en hoe je het verder gaat doen. Het neerzetten van tijdelijke woningen is niet het moeilijkste deel. Het gaat om alles daar omheen. Hoe organiseer je het beheer, wat is eventueel nodig aan begeleiding en wie is daarvoor verantwoordelijk? Daarover moeten goede afspraken worden gemaakt.” “En daar komt de omgeving nog bij”, vult Marko aan. “Die moet je ook betrekken en enthousiast maken.” “Ja, zodra je in de bebouwde omgeving iets wil doen, heb je al heel snel te maken met het *not in my backyard*-sentiment”, bevestigt Jan. →

Locaties met haken en ogen

Bij de locatieverkenning wordt naar locaties en naar leegstaande gebouwen gekeken. Marko noemt alvast wat voorbeelden en bijbehorende haken en ogen. "In Alblasterdam staat een hotel leeg. Een ruimtelijke procedure om daarvan de bestemming te wijzigen, duurt al gauw twee jaar. In die periode kan het als tijdelijke huisvesting dienen. Maar dat hotel is particulier eigendom. Dus je moet in gesprek met de eigenaar over wat eventueel mogelijk is. Over een andere locatie met potentie om kwetsbare groepen te huisvesten wordt binnen de gemeente verschillend gedacht. Het gaat om woningen die we binnen enkele jaren leeg willen hebben omdat ze op een industrieterrein staan met geluids- en milieubelasting. Sommige gemeentelijk adviseurs zeggen: sloop die woningen zo snel mogelijk zodat je kunt saneren. Anderen zeggen: het is misschien best mogelijk om op die locatie tijdelijk mensen op te vangen. Hierover moeten we binnen de gemeente en met partners eerst op één lijn komen."

"Het locatieonderzoek is echt heel belangrijk, het voorstel om dat uit te laten voeren gaat binnenkort naar het college", gaat Marko verder. "Er zijn nog geen conclusies maar ik denk dat het lastig wordt om kwetsbare groepen in bestaand onroerend goed onder te brengen. Samen met Woonkracht10 denken we ook na over containerwoningen of tiny houses. Die zijn misschien qua vergunning en qua kosten makkelijker te realiseren, te plaatsen en te verplaatsen." "Het hangt erg af van de doelgroep.", benadrukt Jan. "Voor bijvoorbeeld woontraining voor jongeren kan ook een oud schoolgebouw geschikt worden gemaakt." "We hebben een schoolgebouw leeg staan", haakt Marko daarop in. "Dat staat in het centrum. Is dat geschikt voor woontraining voor jongeren? Bovendien, je wilt niet weten hoeveel brieven wij als gemeente krijgen van mensen die daar iets mee willen." Jan: "Dat komt omdat het aantal locaties zo schaars is. Juist met de huidige wooncrisis is het goed dat de huisvesting van kwetsbare groepen nu in elk geval goed op de agenda is gezet, ook bij de corporaties. Dat, en dat we er prestatieafspraken over maken en samen verschillende woonvormen onderzoeken, dat is echt winst van de agenda HKG." ●

"Een dak boven je hoofd is een eerste levensbehoefte. Ik krijg er energie van als we iets kunnen realiseren waar mensen een plek vinden die niet zelfstandig in hun woonbehoefte kunnen voorzien."

(Jan Noordzij, Woonkracht10)

Links: Ronald Viergever en rechts Maaïke de Ruiter

Projectgroep Dordrecht

Kansen optimaal benutten en kijken wat nog meer mogelijk is

Kansen optimaal benutten en kijken wat ze behalve het bod nog meer kan doen, dat is de houding van de projectgroep Dordrecht. Een houding die past bij de bestuurlijke ambitie in Dordrecht om volop te gaan voor de agenda HKG. Waarbij overigens zeker ook een bijdrage van de regio wordt verwacht. Maaïke de Ruiter, ketenregisseur bij Trivire, en Ronald Viergever, gebiedscoördinator bij Woonbron, geven tekst en uitleg.

Het Dordtse bod omvat flexwoningen, woontraining voor jongeren, nieuwe afspraken over Housing First en mogelijke uitbreiding van de beschermd wonen-voorziening Domus. Een mooi bod, vinden Ronald en Maaïke, passend bij Dordrecht als grootste gemeente in de regio. “In Dordrecht is ontzettend veel kennis over kwetsbare groepen”, stelt Ronald. “Hier zijn ook allerlei instanties zoals het Leger des Heils waar kwetsbare mensen terecht komen.” En met dit bod is het nog niet klaar. Maaïke licht toe: “Als projectgroep zien we meer kansen en mogelijkheden. Dat gaan we nog wel bestuurlijk voorleggen. Want ook al is Dordrecht de grootste, meest stadse gemeente in de regio waar veel kwetsbare mensen zich thuis voelen, het huisvesten van deze groepen doen we met elkaar en in de regio. En Dordrecht doet al heel veel.”

Onderzoek tijdelijke uitbreiding woonunits bij woonzorgvoorziening

Een mooi voorbeeld van kansen benutten is de mogelijke (tijdelijke) uitbreiding bij een woonzorgvoorziening. Maaïke: “Rond de woonzorgvoorziening is best veel grond en aan de voorkant zijn bijna geen omwonenden. We onderzoeken nu of we daar tijdelijk twee aparte woonunits kunnen realiseren, huisjes vergelijkbaar met de Skaeve Huse. Er is veel behoefte aan woonruimte voor mensen die echt niet in een groep kunnen functioneren en die het om die reden in de woonzorgvoorziening niet redden. Daarnaast schat zorgaanbieder het Leger des Heils in dat mensen vanuit de woonzorgvoorziening kunnen uitstromen. De woonunits kunnen een tussenstap zijn op weg naar volledig zelfstandig wonen.” →

Bij het realiseren van voorzieningen voor kwetsbare groepen is goede communicatie met de omgeving heel belangrijk, geven Ronald en Maaïke aan. Ronald: "Vaak is er weerstand, zeker van mensen met een koopwoning. Soms moet je dan inzetten op een wat kleinere voorziening om toch een deel van je doelstelling te bereiken. En je moet goed samenwerken met zorgorganisaties. Als corporatie leveren wij het product, de begeleiding moet van anderen komen. Daar komt ook vertrouwen bij kijken. Vertrouwen dat de zorgorganisatie mensen met psychische problemen regelmatig bezoekt, ook onaangekondigd. En dat ze snel reageert als er overlast is."

Uitbreiding van Housing First

Als het om Housing First gaat, wil Dordrecht uitbreiden, in aantal woningen en qua doelgroep; behalve volwassenen komen nu ook jongeren in aanmerking. Volgens Maaïke is de uitbreiding waarmaken nog wel een grote uitdaging. "Van de sociale huurwoningen die beschikbaar komen, is maar een heel klein deel geschikt. Housing First-kandidaten zijn behalve financieel vaak ook sociaal erg kwetsbaar. De woningen moeten dus niet alleen goedkoop zijn, maar ook geen tuin hebben, het liefst niet groter zijn dan twee kamers, en bij voorkeur in een omgeving liggen waar geen mensen wonen die overlast veroorzaken of een alcohol- of drugsverslaving hebben. Afijn, het zijn zeer unieke objecten waar we naar zoeken." "Ja, en ook hier heb je met de omgeving te maken", gaat Ronald verder. "Die belast je als er iemand komt wonen die veel begeleiding nodig heeft. Omwonenden hebben daar best begrip voor, maar tot op zekere hoogte. Als je een buurt te veel belast, vertrekken reguliere huurders en krijgt zo'n buurt een stigma waar je bijna niet meer van af komt." "Het is belangrijk dat hulpverleners erop letten dat iemand positief landt in de wijk", voegt Maaïke toe. "Ze kunnen ook kijken of iemand door middel van dagbesteding iets voor de wijk kan betekenen. We hebben bijvoorbeeld bewoners gehuisvest via Housing First die vrijwilligerswerk doen in hun wijk. Dat is goed voor de buurt, maar ook in het belang van henzelf." ●

"Het kan jou of mij ook overkomen dat er iets heel ergs in je leven gebeurt waardoor je even de weg kwijtraakt. Dan hoop ik ook dat er mensen voor mij klaarstaan. Daarom vind ik het heel belangrijk dat we mensen die zijn opgenomen gewoon blijven zien als mens."

(Nathalie Klomp, gemeente Sliedrecht)

Van links naar rechts: Corinna van Delzen en Carlijn den Boer en Saskia Leferink

Effectieve Gorkumse samenwerking: Tijdelijke huisvesting voor gezinnen door snel samen schakelen

In één jaar tijd wordt in Gorinchem tijdelijke huisvesting voor gezinnen gerealiseerd. Hoe? Saskia Leferink, manager Wonen bij woningcorporatie Poort6, Corinna van Delzen, gemeentelijk beleidsadviseur Sociaal Domein en Carlijn den Boer, regiomanager Rijnmond Zuidwest bij het Leger des Heils vertellen over hun effectieve samenwerking.

“Ons lokale bod bestond in eerste instantie uit kamertraining voor jongeren, Housing First en, samen met buurgemeenten, een verkenning naar een aantal Skaeve Huse”, vertelt Corinna. “Maar toen kwam het Leger met een hartenkreet: de dringende behoefte aan een tijdelijke opvanglocatie voor dakloze gezinnen.” “Poort 6 had een pand voor verkoop bestemd waar eerder een vorm van begeleid wonen in had gezeten en dat in tijdelijk beheer was”, vult Saskia aan. “Wij waren bereid dat pand beschikbaar te stellen. Zodoende hadden we heel snel een pand waarvoor ook de vergunningen al in orde waren.” Corinna: “De gemeente had haar bieding vooraf besproken met de woningcorporatie. Hierdoor kon Poort6 meteen meedenken over de mogelijkheden voor deze nieuwe vraag. Toen bleek dat het betreffende pand onvoldoende schaalgrootte bood voor kamertraining én dat de opvang voor dakloze gezinnen erg urgent was, konden we snel switchen: van kamertraining voor jongvolwassenen naar tijdelijke opvang voor gezinnen.”

Tot rust komen en aan toekomst werken

“De gezinnen waarover het gaat zijn heel verschillend, net als de reden waarom ze dakloos zijn”, licht Carlijn toe. “Vaak is er sprake van multiproblematiek. Meestal zijn er schulden, andere problemen variëren van huiselijk geweld, psychische aandoeningen, problemen rondom de kinderen tot verslaving. En voor allemaal geldt dat ze in de overlevingsstand staan, vaak al lange tijd. →

De bedoeling van deze voorziening is dat gezinnen er zes maanden tot een jaar verblijven en daarna doorstromen. In de tijdelijke opvang kunnen ze tot rust komen en nadenken over hun toekomst. Wat is je droom? Waar wil je wonen? Waar heb je een netwerk dat kan helpen? Wij begeleiden hen op basis van hun Wmo-indicatie. Samen pakken we bijvoorbeeld hun schulden aan. En we zetten in op het sterker maken van mensen, het vergroten van hun zelfvertrouwen en hun assertiviteit.”

In het pand in Gorinchem wonen straks zeven gezinnen en komt één crisisplek. Saskia en Carlijn lichten toe: “Ieder gezin heeft een studio met een leef- en een slaapruijnte, eigen sanitair en een kitchenette. Op iedere verdieping is verder een gezamenlijke ruimte met een grotere keuken waar gezinnen elkaar kunnen ontmoeten. Het pand wordt kindvriendelijk ingericht. In de gemeenschappelijke tuin komt bijvoorbeeld een speeltoestel. Naar verwachting kan de verbouwing in oktober starten en kunnen de gezinnen in januari/februari worden geplaatst.”

Constructieve samenwerking

Het verbouwingsplan is in overleg met het Leger gemaakt, vertelt Saskia. “Dat ging op een heel constructieve, oplossingsgerichte manier. Poort6 wilde in het pand investeren om het goed en veilig te maken. Het realiseren van meerdere ruimtes voor de gezinnen, die investering ging onze grens en die van de gemeente te boven. Toen hebben we gekeken of vanuit de regio een subsidieaanvraag mogelijk was. Die hebben we met elkaar in moordend tempo opgepakt en is door het Leger ingediend.”

Dit project bewijst het belang van vroegtijdig schakelen met alle partners en elkaar meenemen waar je naar toe wilt, vinden de projectgroepleden: “Het gaat om het zoeken en vinden van de gezamenlijke belangen. Iedere partij heeft zijn eigen opgaven. Maar als je zoekt, vind je dat gezamenlijke belang altijd. Samen optrekken geeft je beter inzicht in de doelgroepen en hun behoeften. En kan de flexibiliteit en creativiteit aanjagen in het vinden van passende woonvormen. Het huisvesten van kwetsbare groepen voelen we in de regio als een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het is daarbij essentieel dat we niet alleen voorzieningen neerzetten, maar ook samenwerken in de doorstroom en uitstroom van mensen. Uiteindelijk gaat het om het duurzaam huisvesten van mensen na de fase van opvang.” ●

Links: Sharelle Hartman en rechts Kim Koppelaar

Hardinxveld-Giessendam: Focus op preventie, dan heb je minder voorzieningen nodig

Het bod van Hardinxveld-Giessendam omvat een crisiswoning en een onderzoek naar de mogelijkheden van flexwonen. Maar de projectgroep wil ook graag een andere kant belichten, namelijk die van preventie. De gemeentelijk beleidsmedewerkers Wonen en Sociaal Domein, Kim Koppelaar en Sharelle Hartman, lichten dit toe.

Van de in het bod genoemde voorzieningen is de crisiswoning al gerealiseerd, vertellen Kim en Sharelle. “Deze woning biedt inwoners bij wie de problemen oplopen een time out-plek”, legt Sharelle uit. “Met begeleiding van het Sociaal Team kunnen ze daar werken aan herstel, als tussenstap naar een structurele oplossing. Fien Wonen kon in 2020 een woning vrijspelen. Deze eengezinswoning is gesplitst zodat met één woning drie mensen geholpen kunnen worden. De crisiswoning staat open voor veel verschillende doelgroepen. Denk aan mensen in een vechtscheiding waarbij het goed is om één van de partners uit de situatie te halen. Of laatst hadden we een thuiswonende jongere met problemen in de gezinssituatie. En we hebben ook iemand gehad die zijn baan had verloren, daardoor zijn woning niet meer kon betalen en zo thuisloos was geraakt. In de crisiswoning kon hij, met een dak boven zijn hoofd, een uitkering regelen, op zoek naar een baan en toewerken naar een eigen woning.”

Accent op zorg aan de voorkant

In ruim een jaar tijd heeft de gemeente Hardinxveld-Giessendam al zes personen, die dreigden op straat te belanden, opgevangen in de lokale crisiswoning. “Met de crisiswoning voorkomen we dat iemand naar de regionale opvang van het Leger des Heils moet”, voegt Kim toe. “Lokaal een plek bieden is vaak beter voor het herstel van de persoon zelf omdat hij in zijn vertrouwde omgeving kan blijven, dicht bij zijn netwerk. En een plek in de opvang kost gemeenten veel geld, laten we dat ook niet vergeten.” Daarmee zijn we beland bij het punt dat Kim en Sharelle graag naar voren brengen: het belang van preventie. →

Kim: "De agenda HKG legt de nadruk op de woonvoorzieningen die we als gemeenten gaan realiseren. Maar als je zorgt voor een zo laag mogelijke instroom in instellingen, heb je ook minder uitstroom en dus minder woonvoorzieningen nodig. Wij leggen het accent echt op zorg aan de voorkant, zodat we zo min mogelijk gebruik hoeven te maken van voorzieningen." "We zetten al een paar jaar stevig in op preventie", vult Sharelle aan. "Met pilots als Beschermd Thuis, 'aanpak verward gedrag' en niet te vergeten, de 'waakvlam'. Wijkteammedewerkers met de waakvlam-functie gaan regelmatig langs bij inwoners die eerder zwaardere zorg hebben gehad. Ze houden de vinger aan de pols om te voorkomen dat een situatie escaleert en dus opnieuw zwaardere zorg of opname nodig is."

"Ik ben van mening dat als meer gemeenten inzetten op preventie, we veel kunnen winnen", benadrukt Kim. "We krijgen al veel vragen van andere gemeenten over onze crisiswoning. Het is heel positief dat men ziet dat het werkt." "Voor andere projectgroepen die met zo'n crisiswoning aan de slag willen: iemand in crisis wil vooral een dak boven het hoofd en een bed om in te slapen", zegt Sharelle. "Per persoon zijn niet heel veel vierkante meters nodig. Door een standaardwoning te splitsen, kun je ruimte maken voor meerdere noodsituaties. Ga vooral creatief om met de ruimte." Kim: "En net als bij andere projecten: communicatie is key. Met de omgeving, met de corporatie en met het sociaal team. En zorg dat je het contractueel goed regelt. Bijvoorbeeld de termijn dat iemand in de crisiswoning mag verblijven. Wij hanteren in principe drie maanden, met in uitzonderlijke omstandigheden de mogelijkheid om één keer te verlengen." Sharelle: "Zodat iemand, met de benodigde begeleiding van het Sociaal Team, direct actie onderneemt om tot herstel te komen." ●

"Als er iemand is met een kwetsbaarheid, wil ik heel graag helpen om samen met andere partijen de basis weer op orde te krijgen. Als die basis er is, kunnen mensen weer gaan opbouwen in plaats van dat het alleen maar bergafwaarts gaat. Dat is voor mij de reden dat ik dit werk graag doe."

(Marion Sitskoom, Tablis Wonen)

Links: Fokko Alkema en rechts Marjette Vos

Hendrik-Ido-Ambacht: Nauw samenwerken maakt ons creatiever

Samen creatief nadenken over oplossingen en zowel de korte als de lange termijn in het oog houden. Dat is in Hendrik-Ido-Ambacht de strategie om huisvesting voor kwetsbare groepen te realiseren. En met resultaat. Fokko Alkema, beleidsadviseur sociaal domein bij de gemeente, en Marjette Vos, senior Wonen en sociaal projectleider bij woningcorporatie Rhiant, vertellen erover.

Het bod van de gemeente bestaat uit het jaarlijkse aanbod van 5 woningen voor de contingent-afspraken, onder meer voor de Housing First-aanpak én een crisiswoning voor tijdelijke huisvesting. Fokko en Marjette buigen zich wekelijks over de vraag hoe ze bij de huidige schaarste op de woningmarkt toch iets kunnen doen voor kwetsbare groepen. “Aan de hand van concrete situaties komen we iedere week een stapje verder in het verzinnen van oplossingen die haalbaar kunnen zijn”, vertelt Fokko. “In de afgelopen tijd hebben we gezien dat we daar samen ontzettend creatief in zijn”, voegt Marjette toe. “Dat is wel de winst van de agenda HKG.” “Ja”, beaamt Fokko, “het heeft ons in alle opzichten aan het denken gezet.” “En ik merk dat collega’s aanhaken, zowel bij ons als bij de gemeente”, gaat Marjette verder. “Wij dragen uit waar we mee bezig zijn, mensen vinden dat interessant en willen dan ook best een stapje harder lopen.”

Crisiswoning al in gebruik

Het intensieve overleg tussen corporatie en gemeente heeft ook al resultaat opgeleverd: het Parents House is inmiddels in gebruik. “Het Parents House biedt tijdelijk respijt bij crises in de relationele sfeer waarbij kinderen betrokken zijn en voorkomt dat een ouder met kinderen dak- of thuisloos raakt”, licht Fokko toe. Over hoe het zo snel is gelukt om zo’n voorziening te realiseren, vertelt Marjette: “Rhiant verhuurde een woning aan een zorginstelling. Die was verbouwd tot vijf woonunits met elk een eigen badkamertje en werd opgezegd. →

In gesprek met een hulpverlener van het gemeentelijk Jeugdteam, die het belang van een crisiswoning benoemde, moest ik ineens aan die woning denken. Daar zijn we vervolgens samen met de ambtenaren Jeugd, Wmo en Wonen verder over gaan praten. Gezamenlijk hebben we voor alle vraagstukken oplossingen gezocht. Vrijwilligers en kerken hebben samen met het Jeugdteam voor de inrichting gezorgd.”

“Bij het toekomstig huisvesten van kwetsbare groepen willen we blijven samenwerken met corporaties, zorgaanbieders en vrijwilligers”, voegt Fokko toe. “Voor de crisiswoning is een stichting opgericht die per 1 januari 2022 de exploitatie overneemt en bijvoorbeeld ook de verhuur gaat regelen. Zo hopen we dat het nog meer een voorziening van de samenleving wordt.”

Mogelijkheden zoeken voor Housing First

Marjette en Fokko zoeken naar mogelijkheden om Housing First te realiseren. Of eigenlijk uit te breiden, want Housing First is geen nieuw product voor Hendrik-Ido-Ambacht. Marjette: “Al voor het bod voor de agenda HKG is één woning aangewezen voor Housing First. Het Leger des Heils biedt de bijbehorende begeleiding. Het Sociaal Wijkteam heeft met raad en daad bijgestaan, bijvoorbeeld in het contact met de omgeving.” “Het goede nieuws is dat we op die ervaring kunnen voortbouwen”, geeft Fokko aan. “Het lastige is het vinden van een goede plek. Binnen het reguliere bezit van corporaties is dat heel ingewikkeld. Dus nu onderzoeken we of er naast woningen andere panden in aanmerking kunnen komen als woonbestemming. Hopelijk hebben we eind dit jaar de handen op elkaar voor een bepaalde locatie.” “Al is het niet voor Housing First, dan levert dit wel doorstroming op en kunnen we in het reguliere bezit verder zoeken naar een geschikte plek voor Housing First”, vult Marjette aan. Want die tip willen Fokko en Marjette nog wel meegeven: “Als je geen geschikte woning hebt voor een voorziening als Housing First, probeer dan eerst iets voor een andere doelgroep te realiseren. Op korte termijn kan iets misschien niet, maar door een verhuisketen op gang te brengen, bereik je op middellange of lange termijn toch het doel dat je aan het begin voor ogen stond.” ●

Van links naar rechts: Anita Jakovljevic, Brenda Kooijman en Marion Sitskoorn

Projectgroep Molenlanden Zoektocht naar mogelijkheden in landelijke gemeente

Lokaal woontraining voor jongeren en een tussenvoorziening realiseren plus uitstroom uit beschermd wonen-instellingen mogelijk maken, regionaal inzetten op Housing First en Skaeve Huse. Dat is het bod van Molenlanden. Brenda Kooijman, beleidsmedewerker Wonen bij de gemeente, Anita Jakovljevic, manager Klant en wonen bij Lek en Waard Wonen en Marion Sitskoorn, wooncoach bij Tablis Wonen over de stand van zaken.

Molenlanden is de meest landelijke en uitgestrekte gemeente in de regio. Dat heeft invloed op het bod en de zoektocht naar panden en locaties. Brenda: "Voor kwetsbare groepen is het vaak belangrijk om in de buurt van voorzieningen zoals een supermarkt en openbaar vervoer te wonen. Niet alle kernen binnen Molenlanden bieden die mogelijkheid. Daarnaast richten we ons op kleinschaliger voorzieningen, passend in de dorpen. Voor bijvoorbeeld Skaeve Huse heb je meer volume nodig. Daarom onderzoeken we of we die in samenwerking met Gorinchem kunnen ontwikkelen."

Creatief zoeken naar mogelijkheden

Net als in de andere gemeenten is het vinden van locaties in Molenlanden dé grote uitdaging. "De drie lokale corporaties hebben gekeken naar mogelijkheden en geschiktheid van locaties en panden", vertelt Anita. "Daar zijn wel wat mogelijkheden uit gekomen, maar we lopen aan tegen de zeer lage mutatiegraad van 6%. Om toch sneller resultaat te kunnen behalen, kijken we naar andere opties. Bijvoorbeeld het splitsen van eengezinswoningen. Als corporaties staan we daar voor open, mits er goede begeleiding is door een professionele organisatie." "We moeten ons aanpassen aan de woningmarkt en daar willen we heel creatief in zijn", vult Marion aan. "Zo kijken we ook hoe we de mutatiegraad kunnen verhogen. →"

Laatst had ik bijvoorbeeld twee huurders die boven in een duplexwoning wonen. Zij is hoogzwanger, ze willen graag verhuizen naar een grotere woning. Hun woning kan ik heel goed gebruiken voor kwetsbare groepen. En zo zijn er vast nog meer huurders die groter of juist kleiner willen wonen. Hoe kunnen we dat voor elkaar krijgen? Met elkaar proberen we die puzzel te leggen.” “We zoeken naar mogelijkheden om de doorstroming te stimuleren”, gaat Brenda verder. “Bijvoorbeeld inzet van een verhuiscoach of het bevrozen van de huur zodat de stap om te verhuizen kleiner wordt. Dit heeft grote financiële gevolgen dus dat beslis je niet zomaar, maar we onderzoeken het wel.”

Opties voor woontraining voor jongeren

Voor het woontrainingsproject voor jongeren zijn al wel een paar opties in beeld, vertelt Brenda. “We onderzoeken of in enkele panden in één van de kernen na verbouw of sloop-nieuwbouw meerdere doelgroepen kunnen wonen, waaronder kwetsbare jongeren. En behalve dat corporaties kijken naar mogelijkheden binnen hun bezit zien we ook particuliere initiatieven ontstaan. Bij particuliere (ver)bouwplannen kijken we of we het advies kunnen geven of zelfs als voorwaarde kunnen stellen om aan een bepaalde doelgroep te verhuren. Met de vergunningverlening kunnen we daar in sturen.”

Hoewel er nog de nodige stappen gezet moeten worden voordat een voorziening kan worden gerealiseerd, heeft de agenda HKG al wel het nodige opgeleverd, vinden de projectgroepleden. Brenda: “We zijn nu bezig concrete projecten op te zetten en zoeken daarvoor de samenwerking. Voorheen werd het in Dordrecht opgelost. Door de agenda staan we als gemeente zelf in de actieve stand.” En Marion en Anita geven aan veel meer besef te hebben van de omvang en nabijheid van de problemen van kwetsbare doelgroepen. Anita: “De excursie naar de opvang van daklozen in een hotel in Dordrecht was voor mij een eyeopener. Het is niet zo ver van je bed.” Marion: Dankzij de agenda blijven de kwetsbare groepen onder de aandacht. En dat is belangrijk want iedereen heeft recht op een eigen woonruimte. Een basis om zijn of haar leven weer op te bouwen.” En daar willen de projectgroepleden graag hun steentje aan bijdragen. ●

“Ik vind dat mensen die multikwetsbaar zijn ook een plek in de samenleving moeten hebben. Dat vergt maatwerk. Het motiveert mij dat het een beroep doet op mijn creativiteit om dat voor deze doelgroep voor elkaar te krijgen.”

(Fokko Alkema, gemeente Hendrik-Ido-Ambacht)

Links: Gerda de Klerk en rechts Charlotte Jochems

Projectgroep Papendrecht “Dankzij goede samenwerking en bundeling van krachten gebeurt er al veel moois”

Een woonvoorziening voor jongeren, Kamers met Aandacht, Housing First en een Skaeve Huse. Dat zijn de producten waarop Papendrecht heeft ingetekend. Gerda de Klerk, ketenregisseur bij woningcorporatie Woonkracht10, en Charlotte Jochems, gemeentelijk beleidsadviseur Sociaal Domein, over het Papendrechtse bod, de uitdagingen en de eerste successen.

“Met ons bod spelen we in op de lokale behoefte. Daarover zijn we vorig jaar in gesprek gegaan met Woonkracht10 en Sterk Papendrecht. Het is belangrijk om erop te letten dat wat je doet, past bij jouw gemeente. Wat in Dordrecht werkt, werkt in een kleine gemeente als Papendrecht misschien helemaal niet”, stelt Charlotte. “En als we ontwikkellocaties zoeken, moeten we de omwonenden niet vergeten”, vult Gerda aan. “Het is essentieel dat je draagvlak hebt bij de lokale bevolking.”

Woontrainingsproject voor jongeren in wording

Het plan voor een woontrainingsproject voor jongeren staat op papier. Charlotte: “Hiermee willen we jongeren met een moeilijke start in het leven perspectief bieden door hen met begeleiding te laten wennen aan zelfstandig wonen. Woonkracht10 zoekt nu binnen haar woningbezit naar een geschikte locatie.” Gerda: “Het mooiste zou een locatie zijn voor verschillende doelgroepen. Zo kunnen we een grotere groep bedienen én nastreven dat mensen iets voor elkaar betekenen. →

Dat een jongere eens koffie gaat drinken met een oudere of Nederlands oefent met een statushouder bijvoorbeeld. Of dat een oudere een jongere onder zijn vleugels neemt. Dat zou ik fantastisch vinden.”

“De wil om projecten tot stand te brengen is er”, zegt Charlotte. “Belangrijk, want dan lukken dingen.” De grote uitdaging is de woningmarkt. Gerda en Charlotte eensgezind: “Dat is echt een crime. Voor het woontrainingsproject heeft Woonkracht10 een woongebouw op het oog, maar daar komen op korte termijn minder woningen vrij dan gedacht. We denken na hoe we dat kunnen tackelen. Er zijn ook maar weinig locaties geschikt of geschikt te maken voor het huisvesten van kwetsbare groepen. Daarom is het belangrijk dat in alle gemeenten locatieonderzoeken plaatsvinden. Als het niet in de bestaande woningvoorraad kan, welke ruimte zou dan geschikt kunnen zijn? Het begint allemaal met de locaties. Wij hopen echt dat we eind dit jaar een goede locatie hebben voor de Skaeve Huse en dat de richting is bepaald voor het woongebouw waar we jongeren willen huisvesten.”

Kamers met Aandacht en Housing First gerealiseerd

“Dankzij goede samenwerking en bundeling van krachten, gebeuren er al zoveel mooie dingen”, benadrukt Charlotte. “We hebben ‘Kamers met Aandacht’ geïntroduceerd en waarschijnlijk is binnenkort de eerste match. Bij dit project stellen mensen ruimte in hun huis beschikbaar voor een jongere, Stichting Kamers met Aandacht brengt vervolgens de match tot stand. De jongere betaalt huur, dus er is sprake van onderhuur. Woonkracht10 heeft toegezegd om mee te werken aan dit initiatief. Ook het lokale netwerk is actief betrokken. En via Housing First, waarbij iemand met begeleiding een woning krijgt aangeboden, zijn drie voormalig daklozen gehuisvest.” De laatste is een heel mooi voorbeeld van samenwerking, licht Gerda toe: “Dat is een man die een jaar of zes geleden dakloos raakte en waarvoor De Hoop een noodvoorziening heeft gecreëerd zodat hij niet op straat hoefde te leven. Hij wilde namelijk geen afstand doen van zijn hond, zijn enige maatje nog. Nou, dat snap ik! Maar daardoor kon hij niet terecht in de opvang van het Leger des Heils. De Hoop en het Leger gaan nu samenwerken zodat hij via Housing First zijn leven weer op de rit kan krijgen. Dat dit soort relaties ontstaan, dat is wel het mooie nu. Ik heb het gevoel dat we nu met elkaar dezelfde kant op kijken. En daar word ik ontzettend vrolijk en blij van.” ●

Nathalie Klomp

Sliedrecht: aandacht voor draagkracht rond woonzorgvoorzieningen

Sliedrecht is een dorp met hart voor de zorg. In het centrum van de gemeente staan tal van woonzorgvoorzieningen. Als bijdrage aan de agenda HKG levert Sliedrecht, naast woningen voor mensen die weer zelfstandig kunnen wonen, een aanpak om het samenleven in goede banen te leiden. De gemeente ontwikkelde die aanpak samen met Yulius, een belangrijke zorgaanbieder in het dorp. Nathalie Klomp, gemeentelijk beleidsadviseur Sociaal Domein, en Natalie Muilwijk, teamleider bij Yulius, geven toelichting.

Sliedrecht heeft van de negen gemeenten relatief de meeste woonzorgplekken voor mensen met een verstandelijke beperking of psychiatrische aandoening. Intramuraal en extramuraal. Gemeenten aan het aantal inwoners ruim 5%, waar dat in andere gemeenten op gemiddeld 2,5 tot 3% ligt. “Het vraagt best wat van de inwoners, zoveel zorgvoorzieningen in je dorp”, zegt Nathalie Klomp. “Veel Sliedrechtenaren zijn ermee opgegroeid en weten niet anders. Maar het is niet altijd makkelijk om ermee om te gaan. Daarom realiseren we in Sliedrecht geen nieuwe woonzorgcomplexen. Je moet een bepaalde balans houden in de samenleving en wij zitten al een beetje op de grens.”

Flink wat commotie

Zo'n twee jaar geleden was er bijvoorbeeld flink wat commotie in het dorp. Nathalie Klomp: “Mensen met verward gedrag veroorzaakten overlast, onder andere in de omgeving van de kliniek van Yulius. Die zit al ruim acht jaar in het centrum van Sliedrecht en dat had nooit tot grote problemen geleid. Maar toen logen de krantenkoppen er niet om. Bewoners voelden zich niet serieus genomen. Heel vervelend, want dat is natuurlijk het laatste dat we als gemeente en Yulius willen.” “Er waren inderdaad wat incidenten bij onze beoordelingslocatie”, vult Natalie Muilwijk aan. “Verwarde mensen die het oneens waren met hun beoordeling en niet werden opgenomen, reageerden zich af door bijvoorbeeld op deuren te bonzen of tegen auto's te schoppen. →

Maar er was ook een heel verkeerd beeld van onze bewoners. Er werd bijvoorbeeld ten onrechte gedacht dat in onze extra beveiligde kamers zedendelinquenten en tbs'ers woonden. Terwijl die bedoeld zijn voor mensen met veelvoorkomend psychiatrische aandoeningen die tijdelijk extra veiligheid nodig hebben.”

Gemeente en Yulius kwamen in actie. Om de overlast aan te pakken, de beeldvorming bij te stellen en de draagkracht van de wijk te versterken. Nathalie Klomp: “We hebben goede afspraken gemaakt over waar buurtbewoners terecht kunnen als zij overlast ervaren of zorgen hebben en dat hebben we naar buiten gebracht. Belangrijk is ook het maandelijks overleg. “Wij bespreken meldingen en casussen maandelijks met de wijkagent en de wijk-GGD'er”, licht Natalie Muilwijk toe. “Wat is er gebeurd en hoe kunnen we dat voortaan voorkomen? We komen ook in actie. Na een melding ‘er liggen allemaal koffiebekertjes van jullie op straat’ gaat bijvoorbeeld het ‘groene handen team’ van Yulius opruimen.” Nathalie Klomp: “Dankzij het maandelijks overleg worden signalen niet snel meer gemist. Het is mooi dat de wijk-GGD'ers hierin een rol spelen. Gedetacheerd door Yulius en bekostigd door de gemeente beoordelen zij wat mensen met verward gedrag nodig hebben en schakelen ze de benodigde zorg in.”

Snel schakelen en goed terugkoppelen

Ook buiten het maandelijks overleg zijn de lijntjes tussen Yulius, de wijkagent, het sociaal wijkteam en het jeugdteam kort, gaat Natalie Muilwijk verder. “We schakelen snel om overlast te voorkomen. En doet een cliënt van Yulius toch iets dat echt niet kan, dan nemen we contact op met buurtbewoners. Over wat er is gebeurd en wat we daaraan doen, maar ook om uit te leggen welke doelgroep bij ons woont.” Door deze terugkoppeling en die van de wijkagent merken bewoners dat ze gehoord worden, aldus Nathalie Klomp. “Wat overlastmeldingen betreft, is de cirkel nu rond. Daardoor is er meer vertrouwen en begrip.” Dat is ook fijn voor de bewoners van Yulius, zegt Natalie Muilwijk. “Een bewoonster bijvoorbeeld, ernstig in de war, neemt weleens een flesje cola of zakje nootjes mee zonder af te rekenen. Bij die winkel weten ze dat zij bij ons is opgenomen en bellen ze nu gewoon eventjes. Dan zorgen wij dat er alsnog wordt betaald, zonder dat er aangifte hoeft te worden gedaan. Prettiger voor iedereen.” ●

Natalie Muilwijk

Van links naar rechts: Hendrik Nome, Marjan Tsasos en Sanne Zwanenburg.

Projectgroep Zwijndrecht Met een woning trek je problemen op andere gebieden recht

De projectgroep in Zwijndrecht ontwikkelt vijf woonzorgproducten: een terugval voorziening, flexwoningen, een crisis- of tussenwoning, woontraining voor jongeren en in regionaal verband, Housing First. De drie eerstgenoemde zijn al gekoppeld aan een geschikt pand of locatie. Marjan Tsasos, zorgmarinier en Sanne Zwanenburg en Hendrik Nome, beleidsmedewerker sociaal domein en wonen zijn druk bezig met de ontwikkeling van deze nieuwe producten.

“De gemeente Zwijndrecht zet vooral in op preventie”, licht Sanne toe. “Voor drie van de vijf producten geldt dat mensen er met lichte ondersteuning hun leven weer op kunnen pakken. Het respijthuis is een goed voorbeeld. In zo’n terugvalvoorziening kunnen mensen een break nemen als zelfstandig wonen even niet lukt. Ervaring in andere gemeenten laat zien dat als mensen hier tijdelijk kunnen verblijven, dat dit vaak al voldoende is om terugval naar een intramurale voorziening te voorkomen. En dat bespaart kosten, want intramuraal is veel duurder.”

Respijthuis voorkomt leed en extra kosten

De doelgroep voor het respijthuis is breed, zolang er maar geen sprake is van eerder middelengebruik, overlastgevend gedrag of een (naderende) crisis. “De overstap van wonen in een instelling naar zelfstandig wonen is vaak te groot”, legt Marjan uit. “In een instelling zit je in een soort bubbel. Dan is de overgang naar je gezin met kinderen of naar een luidruchtige volkswijk erg groot. Daardoor kan het gezin of de buurt onder druk komen. Met soms melding bij de politie tot gevolg. Of laatst had ik een echtpaar op leeftijd met een thuiswonende paranoïde zoon die een terugval had. Het zijn allemaal situaties waarin een terugvalvoorziening perfect is om leed en extra kosten te voorkomen.” →

Zwijndrecht hoopt volgend jaar een respijthuis voor de regio te realiseren waar zo'n acht tot tien mensen maximaal tien dagen kunnen verblijven, vertelt Sanne. "Het is nog in de verkennende fase", benadrukt Hendrik. "Samen met Trivire zoeken we in de bestaande bouw naar een geschikte locatie, waar naast een gemeenschappelijke huiskamer en keuken ook iedere bewoner een eigen kamer heeft. Daarbij kijken we ook naar het plaatsen van modulaire units. Dat kan goedkoper zijn dan ombouwen van bestaand vastgoed. De inzet van modulaire units staat nog in de kinderschoenen, het is voor onze RO-afdeling en Trivire interessant om dat te onderzoeken."

Van dakloos tot zelfredzame burger

Met de flexwoningen is Zwijndrecht al een stap verder. Woonkracht10 stelt twaalf sloopwoningen in herstructureringsgebied Indische buurt beschikbaar voor mensen bij wie, zoals Marjan het formuleert, het ontbreken van huisvesting het bovenliggende probleem is. "Deze mensen, vaak jongvolwassenen, zijn onverwacht thuisloos geraakt. Met huisvesting, hulpverlening en het bieden van perspectief, worden problemen op andere leefgebieden of voorkomen of aangepakt. Neem de eerste kandidaat. Die meneer kwam binnen met een uitkering en schulden bij de zorgverzekering, die wegvalt als je niet staat ingeschreven. Meneer is met de ondersteuning en het dak boven zijn hoofd uiteindelijk uitgestroomd naar een particuliere huurwoning, met een baan en de schulden afbetaald. Precies zoals we het voor ogen hebben met deze woningen. We vragen kandidaten ook om iets terug te doen voor de buurt omdat we hopen dat ze in die wijk uitstromen als zelfredzame burger. Dat is wel een beetje een roze droom. Maar als het dan meteen lukt met de eerste kandidaat, die vervolgens zelf bij de gemeente aanklopt voor hulp voor zijn burens, dan blijf ik nog even dromen."

Sanne: "De flexwoningen zijn bedoeld voor mensen uit Zwijndrecht die in de knel zijn geraakt. Al vier mensen zijn op deze wijze geholpen, terwijl het samenwerkingscontract met Woonkracht10 en Interveste nog niet eens is getekend. Dat laat zien dat we het echt samen doen, dat er vertrouwen is tussen partijen." "Samenwerking is belangrijk om de projecten van de grond te krijgen", vult Hendrik aan. "We zijn blij met het positieve meedenken van Trivire en Woonkracht10, en hun bereidheid om deze maatschappelijke opgave gezamenlijk aan te gaan." "We hebben dezelfde betrokkenheid, vindt Marjan. Dat is heel mooi om te zien." ●

Uitgave: Regio Beschermd Wonen & Opvang Drechtsteden en Alblasserwaard, 2021

Teksten: Jolanda Bongers, TekstenCo

Vormgeving: Ulfert Molenhuis, Rocketboys

Fotografie: Ineke Linssen

De foto's op pagina 4 en 27 zijn gemaakt in Huizen van Hoop, Danshof Gorinchem.